

LUKU 15 Vuosiluokat 3–6

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3–6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3–6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3–6 siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3–6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi

tietoisesti päättelämällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjenhallinta

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, fakta ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden

sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämään todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle.

Tiedonhankinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Oppiaineet vuosiluokilla 3–6

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukkoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukkoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämässä tarvittava osaaminen ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritetty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritetty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	Toinen kotimainen kieli
	<i>yhteinen</i>	<i>yhteinen</i>	<i>valinnainen</i>
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Savitaipaleen perusopetuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärinä ovat suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen

tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitelmään. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opettajat tekevät yhteistyötä. Erityisesti suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien yhteistyö vahvistaa suomen oppimisen jatkumoa. Tavoitteena on siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja eri tiedonalojen kielissä on saavutettu.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa

tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Yksilöllinen työtapana on käytössä erityisesti taidon opetteluvaiheessa, tiedonhankinnassa, harjoittelussa ja yksilöllisessä pohdinnassa. Parityötä käytetään tiedon kokoamisessa tuotokseksi, tiedon syventämisessä, mielipiteiden ja kokemusten ilmaisussa, paritarkastuksessa, parilukemisessa. Ryhmätöillä voidaan koota suurempia kokonaisuuksia, harjoitella mielipiteiden ilmaisua ja väittelyä, oppia ja opettaa koko ryhmää; tuottaa tekstejä, esityksiä, kuvallisia tuotoksia. Ryhmäkokojen ja -kokoonpanojen monipuolisuus sekä roolien vaihtelu ovat tärkeitä työtavan oppimisen kannalta.

Jäsentelemättömiä työmuotoja: haastattelu, omat tutkimukset ja kokeilut, leikit, pelit, kisat, tietokilpailut, yhteistoiminnallinen oppiminen (ryhmätyö), osallistuminen kilpailuihin, koulun tapahtumien ja omien tuotosten kirjallinen taltiointi yhdistettynä valokuvaus ja videokuvaus, oma kuvallinen tuottaminen, retket ja vierailut, esityksistä nauttiminen ja niiden tekeminen, koko yhteisön tuotos, esim. monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä.

Työtapojen vaativuus ja abstraktiotaso lisääntyvät siirryttäessä ylemmille luokille.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaalle annetaan hänen ikätasolleen sopivaa ohjausta ja tukea kaikissa niissä sisällöissä ja tavoitteissa, joita OPSiin on kirjattu. Lisäksi koulutyöskentelyssä tuetaan hänen kokonaisvaltaista kasvuaan ja kehitystään. Oppiainesta eriytetään tarpeen mukaan oppilaan yksilöllisten tavoitteiden ja haasteiden mukaan.

Oppilaan huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä oppiaineen oppisisältöjen ja tavoitteiden saavuttamiseksi ja oppilaan kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Yhteistyötä voidaan tehdä Wilma-viestein, puhelimitse ja tapaamisissa huoltajien kanssa. Opettaja voi järjestää vanhempainvartin huoltajille, ja tässä tapaamisessa voidaan keskustella myös äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisällöistä, tavoitteista, toteutuksesta ja arvioinnista. Opettaja antaa tukea kodeille heidän kasvatustyössään, ja äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen osalta myös tarvittaessa ohjaa huoltajia siinä, miten he voisivat kotona tukea lapsensa oppimista.

Opettaja seuraa oppilaitten työskentelyä oppitunneilla ja tarjoaa tukea sen laajuisena, kuin se on tarpeen. Oppimista seurataan myös erilaisin kokein ja näytöin. Tarvittaessa oppilas saa ryhmämuotoista tukea. Oppilaalle annettavia tehtäviä eriytetään sen mukaan, mikä on oppilaan henkilökohtainen taitotaso ja tavoitteet. Eriyttämistä voidaan tehdä sekä alaspäin että ylöspäin. Jokaisen oppilaan tulee saada itselleen sopivan haastavia tehtäviä.

Oppimisen seuraamisessa tehdään erityisopetuksen seulonta- ja yksilötestejä. Seulonta painottuu alaluokkiin, ja näissä testeissä arvioidaan sekä lukutaidon tasoa että luetunymmärtämistä. Yksilötestejä voidaan tehdä aina, kun siihen näyttää olevan tarvetta. Seulonta- ja yksilötestien perusteella oppilaalle suunnitellaan sopiva tuki, jos hän sitä tarvitsee. Oppilas voidaan ohjata myös tarkempaan koulupsykologin kognitiivisiin tutkimuksiin.

Oppilasta ohjataan tekemään itsearviointia, ja opettaja järjestää arviointikeskustelun jokaisen oppilaan kanssa vähintään kerran lukukaudessa. Tämä arviointikeskustelu voidaan toteuttaa myös vanhempainvarttina. Oppilaan arviointi on kannustavaa, ja oppilasta ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja arvioimaan omaa osaamistaan realistisesti sekä asettamaan itselleen sopivia tavoitteita. Oppituntityöskentelyssä häntä ohjataan työskentelemään itselleen asettamiensa tavoitteiden mukaisesti ja niitä kohti.

Oppilaan vuorovaikutustaitoja arvioidaan kaikissa koulun tilanteissa, ja hänelle tarjotaan tukea silloin, kun tähän näyttää olevan tarvetta. Tarvittaessa oppilaalle järjestetään myös oppilashuollon tukea siten, kuin siitä luvussa 8 sanotaan.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisten identiteettien rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema tosiasiallisena enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyön tarve korostuu erityisesti vaihdettaessa oppimäärää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään. Oppimäärää vaihtaneen oppilaan oppimista seurataan, ja tarvittaessa oppilas ohjataan oppimisen tuen piiriin.

Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä mahdollisen oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kieli ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Oppiaineen tavoitteet, tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet ja laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy

VUOROVAIKUTUSTILANTEISSA TOIMIMINEN

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	L1, L2, L7
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	L1, L2, L4, L7
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L3, L4

S1 Vuorovaikutustilanteessa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

TEKSTIEN TULKITSEMINEN

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	L1, L4, L5

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

TEKSTIEN TUOTTAMINEN

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen,
----------------------	---------------------------------------	--------------------------

		johon tavoite liittyy
T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana	S3	L1, L2, L4,L7
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	L1,L4,L5,L7
T11 ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	L1, L4, L5
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan

lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

KIELEN, KIRJALLISUUDEN JA KULTTUURIN YMMÄRTÄMINEN

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia	S4	L1, L2, L4
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2, L4, L5, L7
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen	S4	L2, L4, L6, L7

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykyculttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta

nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

OPETUKSEN SISÄLLÖT 3. VUOSILUOKALLA

S1 Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi toimitaan tavoitteellisesti, esitetään ja perustellaan omia mielipiteitä ja huomiodaan toisten mielipiteitä. Leikitään, loruillaan, kerrotaan, kuvaillaan, näytellään. Tutustutaan sosiaalisen median käyttöön.

S2 Harjoitellaan sujuvaa lukemista erilaisten tekstien avulla yksin ja yhdessä, harjoitellaan oman lukutaidon arviointia, tutustutaan tärkeimpiin sanaluokkiin, harjoitellaan tiedonhankintaa eri lähteistä. Tutustutaan kaunokirjallisuuteen, tietoteksteihin, runoihin sekä kuvan ja tekstin yhdistämiseen. Tutustutaan myös sähköisiin lähteisiin. Harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja.

S3 Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita yleiskielellä. Rohkaistutaan omien tekstien tuottamiseen ja harjoitellaan tekstin perusrakennetta. Kirjoitetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä. Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

S4 Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston monipuoliseen käyttöön. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Keskustellaan lukukokemuksista. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Huomiodaan vuoden kulku ja juhlat.

OPETUKSEN SISÄLLÖT 4. VUOSILUOKALLA

S1 Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa tilanteissa, harjoitellaan rakentavaa palautetta ja sen vastaanottamista.

S2 Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta. Käsitellään luettua yksilöllisesti ja ryhmissä. Arvioidaan oman lukutaidon kehittymistä. Harjoitellaan tiedon etsimistä eri lähteistä. Tutustutaan kaikkiin sanaluokkiin sekä aikamuotoihin. Harjoitellaan erilaisia opiskelumenetelmiä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Ohjataan tunnistamaan erilaisten tekstien paikkansapitävyyttä, ohjaavuutta sekä tekstin kielellisiä piirteitä.

S3 Kiinnitetään huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin. Harjoitellaan otsikointia, kappalejakoja sekä tekstin elävöittämistä. Opitaan tunnistamaan virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyytit ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Tunnistetaan lauseen pääjäsenet. Luetaan, tulkitaan ja tuotetaan erilaisten viestintävälineiden avulla monipuolisia tekstejä, esim. uutisia, mielipidekirjoituksia ja arvosteluja.

S4 Kannustetaan kirjaston monipuoliseen ja aktiiviseen käyttöön. Tuotetaan tekstejä lukukokemuksista. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun media- ja kulttuuritarjontaan, esim. elokuvaan, teatteriin ja museoihin. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Huomioidaan vuoden kulku ja juhlat.

OPETUKSEN SISÄLLÖT 5. VUOSILUOKALLA

S1 Harjoitellaan sanallista ja ei-sanallista ilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa (esim. väittely). Tutustutaan mm. väittelyn perusasioihin, vahvistetaan mediataitoja ja sosiaalisen median käyttötaitoja. Tuotetaan ohjatusti ja vaihteittain oppilaiden kiinnostuksen mukaisia aiheita valiten jokin tuotos, jossa käytetään hyväksi eri viestintävälineitä. Se voi olla esim. teksti, musiikki- tai liikuntaesitys.

S2 Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja arviointia. Harjoitellaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tulkitaan ja arvioidaan toisten tekemiä töitä ja annetaan niistä palautetta. Opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa sekä tutustutaan lauseenjäseniin. Opitaan tunnistamaan itselle sopivia opiskelutaitoja.

S3 Ohjataan tunnistamaan erilaisten tekstien paikkansapitävyyttä, kantaaottavuutta. Opitaan käyttämään otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa omissa teksteissä. Harjoitellaan omien ja toisten tekstien arvioimista rakentavasti. Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä, tiivistämistä ja lähteiden merkitsemistä.

OPETUKSEN SISÄLLÖT 6. VUOSILUOKALLA

S1 Ohjataan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa (esim. paneelikeskustelu, kokous). Opetellaan draaman toimintamuotoja, suunnitellaan ja toteutetaan luokan erilaisia esityksiä ja osallistutaan kouluyhteisön kulttuuritoimintaan.

S2 Tutustutaan kirjallisuuden käsitteisiin kertoja, aihe ja teema. Syvennetään kielen rakenteiden hallintaa ja tiedonhaun taitoja, varmennetaan lukusujuvuutta ja tekstinymmärtämisen taitoja. Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät. Laajennetaan käsitevarantoa. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien vertailua. Vahvistetaan omia opiskelutaitoja ja harjoitellaan itselle sopivia menetelmiä.

S3 Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Kirjoitetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien mielipiteiden ja muiden tekstien pohjalta. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita esim. prosessikirjoittamisen muodossa. Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja verkossa toimimista eettisesti. Toteutustapana voi olla mm. mediaprojekti (esim. juliste, elokuvatraileri, lehtijuttu), kirjallisuusprojekti (esim. esitelmä kirjallisesta teoksesta), draamaprojekti (esim.

näytelmän tekeminen ja esittäminen, näytelmä- tai elokuva-arvostelu) tai kirjoittamisprojekti (esim. kaunokirjallinen teksti, tietoteksti, mediateksti).

S4 Tutustutaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin. Vertaillaan suomea muihin oppilaan tuntemiin kieliin. Tutkitaan eri kulttuurien yhteisiä ominaisuuksia ja keskustellaan omista ja muiden kokemuksista. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä, esim. satujen ja Kalevalan muuntelu. Tarkastellaan ajankohtaisia mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin. Luetaan nuorille suunnattua tietokirjallisuutta. Keskustellaan ja kirjoitetaan kirjallisuuden herättämistä kysymyksistä.

Lisäksi luokilla 1–6 luokkien aikana toteutetaan seuraavia sisältöjä:

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen S1

Tehdään yhteistyötä paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa, osallistutaan koulun kulttuuritoimintaan ja esiinnyttään paikallisissa tilaisuuksissa.

Tekstien tulkitseminen S2

Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen S4

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Äidinkieli ja kirjallisuus yhdistyy kaikkiin lukuaineisiin luonnostaan. Se on helppo yhdistää myös taito- ja taideaineisiin.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain 3–6 kohdennettuihin tavoitteisiin.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää äidinkielen ja kirjallisuuden valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Arvioinnissa korostuu oppimisprosessin arviointi, arvioinnin monipuolisuus sekä arvioinnin kannustava ja oppimista tukeva tehtävä.

Oppiaineen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja työskentelyyn. Arviointiin vaikuttavat niin kirjoitetut kuin puhutut tekstit: kirjoitelmat, kokeet, ryhmätyöt, suulliset näytöt sekä yksilö- ja ryhmäviestintätilanteet. Arviointi kohdistuu sekä oppimisprosessiin että opittuihin tietoihin ja taitoihin: vuorovaikutustaidot, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen taidot sekä kieli-, kirjallisuus- ja kulttuuritietous. Arviointi auttaa oppilasta tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämistarpeita. Arviointitieto ohjaa oppilasta suuntaamaan työskentelyään sekä opettajaa suunnittelemaan opetusta.

Oppilas arvioi omaa opiskeluaan ja oppimistaan ja keskustelee siitä opettajan kanssa säännöllisesti. Harjoitellaan myös vertaisarviointia.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyn vaikutus arvosanaan vaihtelee ikätason ja oppisisällön mukaan. Työskentelyssä arvioidaan seuraavia asioita:

- asenne opiskeluun ja motivaatio
- oma-aloitteisuus
- tavoitteellinen työskentely ja työn loppuun saattaminen ajallaan
- työskentely ohjeiden mukaan
- osallistuminen
- yritteliäisyys
- työn jälki
- vastuun ottaminen opiskelusta
- tehtävien hoitaminen ajallaan

- ryhmätyöskentelytaidot
- itsenäisen työskentelyn taidot
- kuuntelutaidot
- viestintätaidot
- aiemmin opitun soveltaminen
- työvälineistä huolehtiminen

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan suomen kielen taidon kehittymistä, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Lisäksi tärkeää on herättää kiinnostus kielitietoisuuden, monikielisyyden ja kielitaidon elinikäistä kehittämistä kohtaan sekä tarjota välineitä siihen. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua suomenkielisen kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla: kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa, luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa. Samaan aikaan edistetään tiedonalojen kielten oppimista kaikissa oppiaineissa. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea ja käsitellä tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia monimuotoisia, esimerkiksi puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Samalla oppilaat tulevat tietoisiksi suomen ja ruotsin kielten asemasta kansalliskielinä.

Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaan edun, ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Koulu perustelee oppilaan huoltajalle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tarpeen sekä selvittää oppilaan edun mukaista oppimäärän valintaa ja valinnan vaikutuksia perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valinnassa keskeisintä on oppilaan kehittyvä suomen kielen taito eri osa-alueilla. Oppimäärän tarpeen arvioinnissa huomioidaan seuraavat näkökulmat:

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas tarvitsee vielä suomen kielen peruskielitaidon vahvistamista tai
- jos oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Oppilas opiskelee suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas on saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden mukaisen suomen kielen taidon sen eri osa-alueilla.

Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito muiden oppimiensa kielten rinnalle.

Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Erityisesti on tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus opetuksen nivelvaiheiden yhteydessä, esimerkiksi siirryttäessä kolmannelle ja seitsemännelle luokalle. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään siirtymävaiheessa voidaan hyödyntää yhteis- ja samanaikaisopettajuutta.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot sekä kotoutumisen tukeminen.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Tärkeää on, että opetusjärjestelyistä ja ryhmittelystä huolimatta oppilas tulee osalliseksi samoista tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Opetusta voidaan järjestää myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Tiedonalojen kielen oppimista tuetaan erityisesti opetuskielen tukiopetuksen avulla.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

[Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän järjestämiseen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat on kirjattu lukuun 10.5.](#)

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet, tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet sekä laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	---------------------------------------	--

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	L1; L2, L4
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L4
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	L2, L4
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	L1, L4, L5
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipillisiä rakenteita	S3	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	L1, L2, L4

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	L2, L4
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	L2, L4
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	L1, L2, L7
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	L4, L7
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen

puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelämään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa

tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppilas opiskelee lähtökohtaisesti samassa ikätasonsa mukaisessa perusopetusryhmässä kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppilaat. Tunnit etenevät suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää noudattaen, mutta opettaja huomioi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet sekä sisällöt opetusta järjestäessään ja eriyttää opetusta S2-oppilaan tarpeiden mukaisesti. Oppilaalle järjestetään tarpeen mukaan ryhmämuotoista ja oppilaskohtaista tukea.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Savitaipaleen perusopetuksessa toinen kotimainen kieli on ruotsi.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen

äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määriteltä kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määriteltä seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2-oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määriteltä kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli (ruotsi)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	S1	L1, L2, L4
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	L2
Kieltenopiskelutaidot		
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	L1, L5, L3
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja	S2	L3, L5

rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella		
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	L4
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	L4

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot: Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosidistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

[Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi](#)

Ruotsin opetuksessa pyritään toteuttamaan toiminnallisia työtapoja ja huomioimaan oppilaan omia mielenkiinnon kohteita. Tavoitteena on herättää innostusta uuteen opiskeltavaan kieleen sekä ylläpitää motivaatiota. Opiskelussa pyritään huomioimaan oppilaan yksilölliset tarpeet niin ylös- kuin alaspäinkin eriyttäen. Herätellään oppilaat huomaamaan, että ruotsi on käyttökieli, jota monet tulevat tarvitsemaan työelämässä.

Keskeisellä sijalla ruotsin opiskelussa on viestinnällisten taitojen oppiminen. Opettelemme sanastoa erilaisia työtapoja käyttäen ja tutustumme kielioopin eri ilmiöihin ja sääntöihin. Työtapoina ruotsin tunneilla käytämme muun muassa erilaisia toiminnallisia työmuotoja, pari- ja ryhmäharjoituksia, pelejä ja leikkejä, digitaalisia harjoitteita sekä opettajajohtoisia opetustuokioita.

Arvioinnissa huomioidaan muun muassa erilaiset kokeet sekä myös jatkuva näyttö, eli esimerkiksi tehtävistä huolehtiminen sekä tuntityöskentelyyn osallistuminen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokka 6

Kuudennella luokalla ruotsi on alkava kieli. Opiskelussa keskitytään perusviestintään, sanaston kartuttamiseen ja kielen rakenteiden alkeisiin.

Oppilas oppii esimerkiksi

- lukusanoja sekä erilaista perheeseen, arkeen, harrastamiseen, kotiin ja asumiseen liittyvää sanastoa
- erilaisia arjen vuorovaikutustilanteita, kuten tervehtimistä ja esittäytymistä, omasta perheestä ja arjesta kertomista, ostoksilla asioimista
- kielen rakenteista persoonapronominit, kysymyssanoja, preesensin käyttöä, substantiivien ja adjektiivien taivutusta ja käyttöä, prepositioita sekä apuverbit
- ääntämisen ja oikeinkirjoituksen alkeita
- ymmärtämään ja tuottamaan lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä sekä harjoittelemaan puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja
- kulttuuritietoutta Pohjoismaista.

Ruotsin opinnot muodostavat luonnollisen jatkumon yläkouluun siirryttäessä ja 6. vuosiluokalla opittuja taitoja kerrataan ja syvennetään vuosiluokilla 7–9.

VIERAAT KIELET

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieras kieli englantia, A-oppimäärä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	L2, L3

Kielenopiskelutaidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	L1, L4, L5, L6

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	L4
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	L2, L4

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	L4

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5, L7

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään

havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelystä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia

harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3–6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Vuosiluokat 3–6

Kieli on aina osa kulttuuria, ja englannin opetuksessa tutustutaankin kielen ohella englanninkieliseen maailmaan, eri vuosiluokilla eri maihin ja eri kulttuureihin. Kielitaidon karttumisen ohella tavoitteena onkin saada hyvä alustava katsaus englanninkieliseen maailman erityispiirteisiin.

Kielen oppimaan oppimisen taidot ovat aktiivisen harjoittelun kohteena. Alakoulun A-kielen tunneilla luodaan pohjaa vieraiden kielten opiskelulle, eli opetellaan opiskelemaan kieltä, harjoitellaan erilaisia työtapoja, kuunnellaan, toistetaan, opetellaan sanoja eri tavoin ja harjoitellaan ääntämistä. Motivaatiota kielten opiskeluun pyritään herättelemään ja ylläpitämään moninaisin keinoin. Alakoulussa englannin opiskelussa iloisuus, huumori, mielikuvitus, toiminnallisuus ja leikillisuus ovatkin keskeisessä roolissa.

Kielen opiskelu aloitetaan suullista harjoittelua painottaen ja kieltä käytetään erilaisissa oppilaan omaa elämää lähellä olevissa viestintätilanteissa. Vierasta kieltä opitaan erilaisten toiminnallisten

harjoitteiden ja muun muassa laulujen, lorujen, pelien ja leikkien avulla. Kirjoittamisen taitoja harjoitellaan myös, ja niiden merkitys kasvaa vuosiluokalta toiselle edettäessä.

Alakoulun englannin tunneilla keskeisinä työtapoina ovat muun muassa pienet tarinat ja dialogit, kuuntelutehtävät, toisto eli drilling, ääntämisharjoitukset, suullinen pariharjoittelu, erilaiset kirjalliset tehtävät sekä sanasto- ja rakennetehtävät. Arvioinnissa otetaan huomioon jatkuva näyttö, kuten tuntityöskentely ja kotiläksyistä huolehtiminen. Jatkuvan näytön lisäksi arvioinnissa huomioidaan kokeet ja muut näytöt.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

3. lk

Kolmannella luokalla englannin opetuksessa tutustutaan perussanastoon, yksinkertaisiin rakenteisiin ja arkipäiväiseen viestintään. Oppilaat harjoittelevat suullisia taitoja ja opettelevat ymmärtämään yksinkertaista puhuttua, kirjoitettua ja kuultua englantia.

Oppilas oppii esimerkiksi

- perussanastoa omaan elämään, lähiympäristöön ja keskeisiin teemoihin liittyen (esimerkiksi koti ja perhe, eläimet, harrastukset ja leikit, ruoka, ammatit, maat ja kielet)
- perusrakenteita (adjektiiveja ja verbejä, be- ja have-verbien taivutusta ja käyttöä, yksinkertaisia kysyjä, kieltoja ja kysymyksiä sekä yleispreesensin alkeita ja substantiivien yksikkö- ja monikkomuotoja)
- lukusanoja, aakkoset ja kirjoittamisen alkeita
- englannin kielen käyttöä erilaisissa arjen tilanteissa sekä vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi tervehtiminen, esittäytyminen, kysyminen ja vastaaminen sekä itsestään, omasta osaamisesta ja muista omaa elämää lähellä olevista asioista kertominen).

4. lk

Neljännellä luokalla kerrataan, syvennetään ja laajennetaan kolmannella luokalla opittuja taitoja. Englannin tunneilla harjoitellaan arkipäiväistä viestintää, sanaston hallintaa sekä vahvistetaan kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja.

Oppilas oppii esimerkiksi

- lisää arjen sanastoa sekä sanastoa eri teemoista (kuten koulunkäynti, kellonajat, kuukaudet ja vuodenajat, eläimet, ruoka, ulkonäkö ja vaatteet sekä muita arjen aiheita)
- kielen rakenteita (be- ja have -verbien taivutusta ja käyttöä, persoonapronominit, kesto- ja yleispreesens, kysymyslauseita, substantiivien yksikkö sekä säännöllinen ja epäsäännöllinen monikko, adjektiiveja sekä lyhyiden adjektiivien vertailua)
- erilaisia arkielämän vuorovaikutustaitoja
- kirjoittamisen, lukemisen ja kuuntelemisen taitoja sekä englannin kielen käyttöä erilaisissa arjen tilanteissa.

5. lk

Viidennellä luokalla aiemmin opittuja taitoja syvennetään ja laajennetaan edelleen. Englannin opetuksessa monipuolistetaan viestintää, sanaston hallintaa ja lauserakenteiden käyttöä sekä vahvistetaan kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja eri tilanteissa.

Oppilas oppii esimerkiksi

- lisää arjen sanastoa sekä erilaista teemasanastoa (kuten luonnossa ja kaupungissa liikkuminen, tien neuvominen, sää, harrastukset, ruoka ja sairastaminen)
- rakenteita (yleispreesensin kertausta ja käytön laajennus, säännöllisten verbien imperfekti, be- ja have-verbien taivutusta ja käyttöä, there is / there are -rakenteet, artikkelit, prepositioita sekä lyhyiden ja pitkien adjektiivien vertailua)
- kysymysten muodostamista ja (esimerkiksi ohjeiden kysyminen ja antaminen, lääkärissä, kaupassa ja ravintolassa asioiminen)
- erilaisia vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi mielipiteen ilmaiseminen) sekä toimiminen erilaisissa arjen viestintätilanteissa (esimerkiksi ohjeiden kysyminen ja antaminen, kaupassa ja ravintolassa asioiminen)
- puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja sekä englannin kielen monipuolista käyttöä arjen eri tilanteissa.

6. lk

Kuudennella luokalla aiemmilla luokilla opittuja taitoja syvennetään ja laajennetaan edelleen. Englannin opetuksessa harjoitellaan monipuolista viestintää, sanaston hallintaa ja lauserakenteiden käyttöä sekä vahvistetaan kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja eri tilanteissa.

Oppilas oppii esimerkiksi

- lisää arjen sanastoa ja teemasanastoa (esimerkiksi maat, maanosat ja matkustaminen, kehonosat ja vaatesanasto sekä erilaista kodin, koulun ja arjen sanastoa)
- rakenteita ja kielen ilmiöitä (yleis- ja kestopreesensin käyttöä, epä säännöllisten verbien imperfekti, futuuri, apuverbejä, persoonapronominien eri muotoja, genetiivi, sanajärjestys, konjunktiot, prepositioita, järjestyslukuja sekä adverbijä)
- erilaisia viestintä- ja asiointitilanteita (esimerkiksi kuulumisten vaihtaminen, henkilön esitteleminen, avun pyytäminen, palautteen antaminen, anteeksi pyytäminen sekä vaateostoksilla, lippuluukulla sekä lentokentällä asioiminen)
- puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

Matematiikka

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti.

Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuva matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 3–6 matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuva ja itseluottamusta	S1-S5	L1, L3, L5

Työskentelyn taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä	S1-S5	L1, L4
T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta	S1-S5	L1, L3, L4, L5

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen	S1-S5	L1, L2, L4, L5
T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä	S1-S5	L1, L4, L5
T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä	S1-S5	L1, L3

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä	S1-S5	L1, L4
T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä	S2	L1, L4
T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehitymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin	S2	L1, L4
T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia	S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin	S4	L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittaushetken suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä.	S4	L1, L3, L6
T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä	S5	L4, L5

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä	S1	L1, L4, L5, L6
---	----	----------------

Matematiikan opetuksen tavoitteet Europaeuksen koulussa vuosiluokilla 3–6

- Pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan.
- Opettaa oppilaalle matematiikan kieltä ts. opettaa ymmärtämään ja käyttämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä
- Vahvistaa päässälaskutaitoa
- Syventää oppilaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä laajentamalla sitä negatiivisiin kokonaislukuihin, murtolukuihin ja desimaalilukuihin
- Syventää oppilaan osaamista kuvioiden ja kappaleiden kuvailemisessa geometrisin käsittein
- Ohjata valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja esittämään tuloksen sopivaa mittayksikköä käyttäen
- Ohjata oppilasta tulkitsemaan tilastotietoa ja laatimaan siitä taulukoita, diagrammeja ja tilastollisia tunnuslukuja käyttäen
- Tutustuttaa oppilas todennäköisyyden käsitteeseen
- Vahvistaa oppilaan ymmärrystä matematiikan ja tietotekniikan yhteydestä graafisten ohjelmointiympäristöjen avulla
- Ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden ja käytännön elämän välillä
- Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja muodostaa yksinkertaisia yhtälöitä havaintojensa pohjalta
- Ohjata oppilasta vastaamaan kysymyksiin päättelyn ja yhtälönratkaisun avulla
- Ohjata oppilasta esittämään tuloksia monipuolisin välinein esim. suullisesti, piirroksin ja tietotekniikan avulla
- Ohjata oppilasta arvioida ratkaisun tai tuloksen järkevyyttä

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6–9. Varmistetaan kertotaulujen 1–10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja pääättelemällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään.

Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Matematiikan sisällöt vuosiluokittain Europaeuksen koulussa vuosiluokilla 3–6

Kolmas luokka

- Kertaus: luonnollisten lukujen yhteen- ja vähennyslasku, kertotaulut 1–5 ja 10, kellonajat, mittaaminen
- Laskujärjestyssoitus yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskuissa
- Kertotaulut 6–9
- Jakolasku sisältö- ja ositustilanteessa
- Kellonajat ja lyhyt aikaväli
- Piste, jana, suora, kulmat, monikulmiot ja niiden piiri
- Murtoluvun käsite, murtolukujen suuruusvertailu, samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslasku
- Yksinkertaisten ohjelmien suunnittelu ja toteutus graafisessa ohjelmointiympäristössä

Neljäs luokka

- Kertaus: laskujärjestyssopimus, murtoluvut, kertotaulut 1–10
- Negatiivisten lukujen suuruusvertailu ja laskutoimitukset
- Peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla
- Murtolukujen muuttaminen sekaluvuksi, osan laskeminen luvusta
- Tasokuvioiden luokittelu (monikulmiot, kolmiot, nelikulmiot, ympyrät), koordinaatisto ja peilaus
- Mittaaminen ja mittaustulosten arviointi
- Lukujonon säännönmukaisuus
- Pyöristäminen, likiarvoilla laskeminen ja suuruusluokan arviointi
- Yksinkertaisten ohjelmien suunnittelu ja toteutus graafisessa ohjelmointiympäristössä

Viides luokka

- Kertaus: laskujärjestyssopimus, negatiiviset luvut, murtoluvut, ja desimaaliluvut
- Jaollisuus, jakaminen lukuyksiköittäin, jakolaskun ja kertolaskun yhteys, jakolaskun tarkistaminen kertolaskun avulla
- Desimaalilukujen laskutoimitukset
- Murtoluvun ja desimaaliluvun yhteys, murtolukujen laventaminen samannimisiksi, erinimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslasku
- Koordinaatiston ensimmäinen neljännes, tilastojen ja kuvaajien tulkitseminen ja laatiminen
- Kulman piirtäminen ja mittaaminen, kulmien luokittelu, ympyrän piirtäminen ja pinta-ala
- Kappaleiden (lieriöt, kartiot ja muut kappaleet) luokittelu ja piirtäminen
- Mittayksikköjärjestelmä, mittaustarkkuus ja mittaustulosten arviointi, yksikkömuunnokset pituuden ja massan mittayksiköillä
- Tilastojen, taulukoiden ja diagrammien tulkinta, tilastolliset tunnusluvut suurin, pienen, keskiarvo ja tyyppi-arvo
- Algoritmin käsite, ohjelmien suunnittelu ja toteutus graafisessa ohjelmointiympäristössä

Kuudes luokka

- Kertaus: laskujärjestyssopimus, laskeminen desimaali- ja murtoluvuilla
- Mittakaava, kartta, suurennos ja pienennös
- Kolmion ja nelikulmion pinta-ala, suorakulmaisen särmiön tilavuus
- Koordinaatiston laajentaminen, tilastojen ja kuvaajien tulkitseminen ja laatiminen
- Symmetria suoran suhteen, kierto- ja siirtosymmetriat esimerkiksi osana taidetta
- Yksikkömuunnokset pinta-alan ja tilavuuden yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä
- Prosentin käsite, murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin väliset yhteydet, prosenttiluvun ja prosenttiarvon käyttö laskuissa
- Tuntemattoman käsite, yhtälön ratkaiseminen päättelemällä ja kokeilemalla
- Lukujen pyöristäminen ja likiarvoilla laskeminen, suuruusluokan arviointi
- Todennäköisyys arkitilanteissa
- Algoritmin käsitteen syventäminen, ohjelmien suunnittelu ja toteutus graafisessa ohjelmointiympäristössä

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan

mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3–6

Matematiikan oppimisen arvioinnin päätehtävä vuosiluokilla 3–6

Vuosiluokilla 3–6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Matematiikan arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat

hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Vuosiluokilla 3–6 ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Merkitys, arvot, asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6	L1, L7
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle	S1-S6	L3, L7

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1, L7
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	L1, L5
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	L1, L2, L5
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	L2, L3, L5
T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen	S1-S6	L3
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	L3
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan	S1-S6	L2, L3

muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan		
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	L5, L4

Tiedot ja ymmärrys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä	S1-S6	L1
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	L1, L5
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	L2, L4, L5
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	L5
T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia	S2, S4-S6	

sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle		
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa	S1-S3, S6	L3

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

[Savitaipaleen perusopetuksessa keskeistä](#)

- Oppimisen ilon ja luonnontieteellisen kiinnostuksen herättäminen käytännönläheisillä työtavoilla TVT:tä hyödyntäen.
- Luonnontuntemus. Erilaisten lajien, ekosysteemien ja niiden perustoimintojen tunteminen.
- Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen ja sitä kautta biologisten ja maantieteellisten tietojen ja taitojen hyödyntäminen arkielämässä.
- Monimuotoisuuden arvostaminen ja säilyttäminen.
- Oman alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien tunteminen ja arvostaminen sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.
- Monitieteisen ja eheän kuvan rakentaminen maailmasta ja monikulttuurisesta ihmistoiminnasta omasta lähiympäristöstä lähtien.
- Ajankohtaisten tapahtumien sekä luonnon ja ihmisen vuorovaikutusten seuraaminen niin alueellisessa kuin luonnon- tai kulttuurimaantieteellisessä kehyksessä.

3. lk

<i>Tavoitteet</i>	<i>Sisällöt</i>	<i>Laaja-alainen osaaminen</i>
<i>T1-T6, T8, T10-T15, T19</i>	S1 MINÄ IHMISENÄ -perhe -ystävät -tunteet -terveelliset elämäntavat, oma terveys ja puhtaus	L2 L3 L4
<i>T1-T14, T17-T19</i>	S2 ARJEN TILANTEISSA JA YHTEISÖSSÄ TOIMIMINEN - turvallisesti ja vastuullisesti kotona -luvallinen ja luvaton toiminta -lähiympäristön vaaratekijät -pyöräilijänä liikenteessä -liikennemerkkit -Yhteisössä toimiminen esim. ryhmätyön harjoittelu	L1 L2 L3 L4 L7
<i>T1-T16, T19</i>	S3 LÖYTÖRETKELLE MONIMUOTOISEEN MAAILMAAN	L1

	-Suomen maantieto	L2
	-Suomi ja maanosat karttapallolla	L4
	-ilmansuunnat	L5
	-oman kotiseudun (esim. kylät, osoitteisto, Savitaipalealaisen maiseman tiedostaminen) ja maakunnan luonnonoloihin tutustumista	
T1-T18	S4 YMPÄRISTÖN TUTKIMINEN	L1
	-lähiympäristön yleisimmät kasvi-, sieni- ja eläinlajit	L4
	-kasvien, eläinten ja sienten luokittelu	L5
	-kasvatusprojekti "siemenestä kasviksi"	L7
	-tutkimisprosessin eteneminen käytännössä : alkutilanne-muutos-lopputilanne-raportointi	
	-luontoympäristön ja rakennetun ympäristön ero ja niissä tapahtuvat muutokset	
	-eri elinympäristöjen havainnoimista esim. linnut, perhoset, kasvit, nisäkkäät	
T1-T18	S5 LUONNON RAKENTEET, PERIAATTEET JA KIERTOKULUT	L1
	-vesi, veden kiertokulku	L4
	-tutkimusretki rannalle	L5
		L6
	-tavallisten aineiden ja esineiden tutkiminen ja raportointi	L7
T1-T19	S6 KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN	L1
	-luonnonsuojelu omassa elämässä	L2
	-kierrätys	L3
	-omien valintojen vaikutus (minä, perhe ja lähiympäristö)	L4
		L7

4. lk

Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
------------	----------	-------------------------

T1-T6, T8, T10-T15, T19	S1 MINÄ IHMISENÄ	L1
	-yleisimpien sairauksien tunnistaminen ja itsehoito	L2
	-tunnenimistöä, tunteiden ilmaisutapoja, tunteiden hallintaa	L3
	-arvot esim. omien ja yhteiskunnan arvojen pohtiminen	L4
	-terveelliset elämäntavat ja henkinen hyvinvointi	
T1-T4, T17- T19	S2 ARJEN TILANTEISSA JA YHTEISÖSSÄ TOIMIMINEN	L1
	-jatketaan laitteiden ja rakenteiden tutkimista	L2
	-harjoitellaan ensiavun perustaitoja	L3
	-turvallisuusnäkökohtien huomioiminen jokapäiväisessä elämässä	L4
		L7
	-fyysinen ja henkinen koskemattomuus	
	-liikennekäyttäytyminen	
	-kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteet - avun hakeminen esim. KiVa-koulu	
	-yhteisössä toimiminen	
T1-16, T19	S3 LÖYTÖRETKELLE MONIMUOTOISEEN MAAILMAAN	L1-L2
	-Pohjoismaat ja Baltian maat	L4-L5
	-karttojen käyttöä	L7
	-eri lähteiden käyttöä tiedonhankinnassa	
T1-T18	S4 YMPÄRISTÖN TUTKIMINEN	L1
	-eliöiden tutkimista, havainnointia ja luokittelua jatketaan	L4
	-elinympäristöt: vesi ja suo esim. uimaveden tutkiminen	L5
	-maa- ja kallioperän tutkiminen	
	-sään tutkiminen	
	-yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteet ja erilaiset rakenteet	
Y1-T18	S5 LUONNON RAKENTEET, PERIAATTEET JA KIERTOKULUT	L1
		L4

	-ilma, ääni ja valo ilmiöinä	L5
	-ruoan tuottaminen maataloudessa	L7
T1-T19	S6 KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN	L1-L4
	-luontoa suojeleva ja säästävä elämäntapa esim.	L6
	tuotteiden elinkaari	L7
	-omien valintojen vaikutus esim. kouluun ja lähiympäristöön	
	-ihmisen toiminta lähiseudulla ja sen vaikutuksia ympäristöön	
	-kotipaikkakunnan jätehuoltoon tutustuminen esim. Savitaipaleen jäteasema, vedenpuhdistuslaitos	

5. lk

Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1-T6, T8, T10-T15, T19	S1 MINÄ IHMISENÄ	L1
	-ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot	L2
	-ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheet	L3
	-ikäkauden mukainen seksuaalinen kehitys	L4
	-ihmisen lisääntyminen	
	-opiskelu- ja kaveritaidot	
	-itsestä huolehtiminen	
	-arjen terveystottumukset	
T1-T14, T17-T19	S2 ARJEN TILANTEISSA JA YHTEISÖSSÄ TOIMIMINEN	L1
	-erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita	L3
	-yksinkertaiset koneet työtä helpottamassa	L4
	-kitka	L7

	-voima ja liike -kasvun erot ja yksilöllisyyden kunnioittaminen -yhteisössä toimiminen esim. luokan yhteinen projekti	
T1-T16, T19	S3 LÖYTÖRETKELLE MONIMUOTOISEEN MAAILMAAN -Euroopan ilmasto, kasvillisuus ja väestö -maapallon luonto eri alueilla -ilmastodiagrammi -teemakartat -ajankohtaiset uutiset -maa osana maailmankaikkeutta	L1 L2 L4 L5
T1-T18	S4 YMPÄRISTÖN TUTKIMINEN -erilaisten tutkimustehtävien suorittaminen -tutkimuksen tekemisen eri vaiheet -ongelmanratkaisu omassa elinympäristössä ja arjessa -eliöiden ja elinympäristöjen tutkiminen -kasvion tekeminen eri keinoin esim. kuvaamalla	L1 L2 L4 L5 L7
T1-T18	S5 LUONNON RAKENTEET, PERIAATTEET JA KIERTOKULUT -ravinnon hankkiminen luonnosta -liike -voima -kitka -ilmasta aiheutuvat voimat -alkuaineet ja reaktiot -aineet -maapallon rakenne	L1 L4 L5 L6 L7

	-maapallon kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet -avaruus -planetaarisuus	
T1-T19	S6 KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN -luonnon monimuotoisuus maapallon eri alueilla -lajittelu ja kierrätys -luonnonvarjojen rajallisuus -Euroopan väestö ja kulttuurit -yhdessä eläminen	L1 L2 L3 L4 L5 L7

6.lk

Tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
T1-T6, T8, T10-T15, T19	S1 MINÄ IHMISENÄ -murrosiän psyykkiset ja fyysiset muutokset esim. seksuaalisuus -arvot esim. omien ja yhteiskunnan arvojen pohtiminen -mielenterveystaidot esim. tunnenimistää, tunteiden ilmaisutapoja, tunteiden hallintaa -päihteet ja päihhteettömyys	L1 L2 L3 L4
T1-T14, T17-T19	S2 ARJEN TILANTEISSA JA YHTEISÖSSÄ TOIMIMINEN -tasa-arvo eri näkökulmista -vastuunotto omista teoista -toisten huomioiminen -päihdekasvatus -yhteisössä toimiminen	L1 L2 L3 L7
T1-T16, T19	S3 LÖYTÖRETKELLE MONIMUOTOISEEN MAAILMAAN	L1

	-maailman ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä eläimistö -ihmisen sopeutuminen eri oloihin -maanosat -valtameret -maailman kulttuureita -globaalisuuden ymmärtäminen - ajankohtaiset uutiset ja tilastot	L2 L4 L5 L7
T1-T18	S4 YMPÄRISTÖN TUTKIMINEN -kasvion tekeminen jatkuu eri keinoin -erilaisten tutkimustehtävien suorittaminen -tutkimuksen tekemisen eri vaiheet -ongelmanratkaisu omassa elinympäristössä ja arjessa -eliöiden ja elinympäristöjen tutkiminen	L1 L2 L4 L5 L7
T1-T18	S5 LUONNON RAKENTEET, PERIAATTEET JA KIERTOKULUT -yhteyttäminen -energiamuodot -energiantuotanto ja käyttö -hiilen kierto	L1 L4 L5 L7
T1-T19	S6 KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMINEN -luonnon monimuotoisuuden vaaliminen -ilmastomuutos -kulttuurien moninaisuus -vaikuttaminen	L1 L7

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään

tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Tutkimuksia ja retkiä

- Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset.
- Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa.
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöiden tutkiminen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.
- Tehdään retkiä lähiympäristöön eri vuodenaikoina
- Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi
 - lähiluontoa monipuolisesti
 - rakennettua ympäristöä
 - erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita
 - tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä
 - paikallisia mahdollisuuksia: museot, yritykset, kansalaisjärjestöt ja yhdistykset

Tietojen etsiminen ja esittäminen

- oppikirjat
- muut lähdemateriaalit kuten erilaisen median käyttö
- tieto- ja viestintäteknologian käyttö
- kirjastot
- keskustelut ja alan asiantuntijoiden vierailut ja haastattelut
- vierailukäynnit
- tietoja opetellaan etsimään ja esittämään yksin ja erilaisissa ryhmissä
- pienimuotoinen raportin tai tutkimuksen tekeminen ja julkaiseminen sovitulla tavalla
- kohderyhmä, kenelle tulokset halutaan esittää

- tekijänoikeuksiin tutustuminen
- tutkimustulosten esittäminen monipuolisesti:
 - suullisesti
 - kirjallisesti (seinälehdet, vihkoset, ajatuskartat, valokuvat, piirrokset)
 - sähköisesti tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevista henkilökohtaisista asioista. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3–6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolidistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen

kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

[Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi](#)

USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 3–6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita

muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S3	L1, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S3	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1, S3	L2, L5, L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3	L7
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2, S3	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	L1, L3, L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S2, S3	L1, L4, L6, L7

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1
---	----	----

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

S3 Hyvä elämä

S3 Hyvä elämä: Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden

alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3–6

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Evangelisluterilainen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kulaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämäntapa- ja tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen

kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perusteleamiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Uskonnon opetuksen tehtävät vuosiluokilla 3–6

- antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys
- tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä muualla maailmassa
- edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä
- antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua
- ohjataan oppilaita kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista
- pohditaan uskonnon ja tiedon suhdetta sekä uskontojen kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä
- kannustaa kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää
- tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä
- tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

- kiireetön ja avoin, luottamuksellinen keskusteluilmapiiri
- jokainen oppilas tulee kuulluksi
- rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen
- oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen
- työtapoina luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut

- opetusta voidaan toteuttaa oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen
- hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa
- kertomukset, musiikki, kuvataide, leikki, draama, vierailijat ja vierailut tukevat työskentelyä ja oppimisen iloa

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokittain

3. vuosiluokka

S1

- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan.
- Syvennetään tietoja elämänkaaren kristillisistä rituaaleista (kaste, konfirmaatio, häät, hautajaiset) sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista.
- Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.
- Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia.

S2

- Tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Toisen kunnioittamista voi käsitellä esim. median ja netin käytön kautta.

S3

- Tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kulusta sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä.
- Tärkeitä näkökulmia etiikassa ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

4. vuosiluokka

S1

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Jeesuksen elämän käsittelyn yhteydessä ihmeteot.
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat

- Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia.

S2

- Miten kristinusko näkyy Suomessa, perehdytään kristinuskoon ympärillämme.
- Tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueella vaikuttavat uskonnolliset ja kristilliset yhteisöt.

S3

- Käsitellään lasten keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja. Vanhasta ja Uudesta Testamentista voidaan valita esim. seuraavia kertomuksia VT: Luomiskertomus, Joosef, Nooan arkki, Daavid ja Goljat, Kain ja Aabel UT: Jeesuksen parantamiskertomukset, Laupias Samarialainen, Tuhlaajapoika, Lesken ropo.
- Tärkeitä näkökulmia etiikassa ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.

5. vuosiluokka

S1

- Tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja, joita ovat esim. myytit, historiakirjat, lait, aforismit, runot ja laulut, novellit, julistukset, ennustukset ja kirjeet. Myyttejä ovat esim. Raamatun alkukertomukset (luominen, syntiinlankeemus, vedenpaisumus). Aforismeja ovat esim. sananlaskut. Tarkastellaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvasuutta.
- Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa (sarjakuvat, elokuvat, laulujen sanat ym.), esimerkiksi Jeesuksen ristinkuolema.
- Syvennetään tietoa kirkkovuodesta.
- Tutustutaan suureen kristittyjen perheeseen: katolinen ja ortodoksinen kirkko, protestanttiset kirkot sekä herätysliikkeet Suomessa.
- Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia.

S2

- Tutkitaan Suomen uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Tarkastelua voidaan kohdistaa lähialueilla vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin esim. vierailut ja vierailijat. Uskonnottomuudesta esim. Pro-seremonioiden nettisivut.

S3

- Ihmisoikeusetiikka, YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen (VT:n ja UT:n kertomukset). Voi hyödyntää YK:n ja Unisefin netistä löytyviä materiaaleja. Esimerkiksi VT: Luomiskertomus UT: Jeesus ja lapset, Jeesus ja samarialainen nainen, Martta ja Maria.
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta.
- Tärkeitä näkökulmia etiikassa ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

6. vuosiluokka

S1

- Tutustutaan Martti Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina.
- Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Voi hyödyntää Raamattua: Paavalin kirjeet, Apostolien teot (srk:n synty ja kehittyminen).
- Perehdytään hindulaisuuteen, juutalaisuuteen, islamiin ja budhalaisuuteen.
- Perehdytään lähetystyöhön.
- Opetuksessa käytetään virsiä ja muuta hengellistä musiikkia.

S2

- Tutkitaan Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta.
- Tutustutaan alustavasti ekumeniaan (kristillisten kirkkojen yhteistyö) ja uskontodialogiin (eri uskontokuntien välinen vuoropuhelu) sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3

- Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa.
- Tärkeitä näkökulmia etiikassa ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä ikätasonsa mukaiseen eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3–6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä

lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määriteltessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolidistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Uskonnon arviointikriteerit 6. luokan päätteeksi

Ortodoksinen uskonto

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvauksen perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksinen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteerit ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksinen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksinen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksinen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksinen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämäntapomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Uskonnon opetuksen yhtenä keskeisimpänä tavoitteena on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Uskonnon opetus tukee ja vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa ja ohjaa häntä kunnioittamaan elämää sen moninaisuudessaan. Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa, perustelemaan sitä ja ottamaan vastuuta. Oppilas oppii ottamaan huomioon toiset ihmiset. Uskontotunnit antavat monia mahdollisuuksia tunteiden ja omien ajatusten käsittelyyn. Omien tunteiden ja ajatusten ilmaisu sekä osallistuminen ja vuorovaikutus ovat osa uskonnon opetusta.

Oppilaalle pyritään jakamaan mahdollisimman laajasti paitsi oman kirkon kulttuuriperinnettä myös muita erilaisia maailmankatsomuksellisia aineksia. Tämä auttaa oppilasta jäsentämään omaa maailmankatsomustaan ja ymmärtämään muita kulttuureja.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan paitsi omaa tulevaisuuttaan myös yhteistä tulevaisuuttamme. Oppilasta ohjataan toimimaan rakentavasti kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävässä tulevaisuuden puolesta.

Työtavoista ja opetusmenetelmistä

Opetusryhmät ovat usein pieniä ja ne koostuvat eri-ikäisistä ja eri kulttuuripiireistä tulevista oppilaista. Uskonopin ja liturgiikan peruskäsitteitä opiskellaankin usein pelien ja leikkien avulla erityisesti alaluokilla. Kirkkovuoden suuria juhlia lähestytään myös piirtämisen, askartelun ja käsitöiden kautta. Tietotekniikkaa käytetään aina mahdollisuuksien mukaan opiskeluun ja tiedonhankintaan. Yksilöllinen työskentely ja parityöt soveltuvat hyvin alakoulun uskontotunneille. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan ajatuksiaan ja tuntemuksiaan erilaisissa uskontoon liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokat 3–6

Kirkolliset juhlat ja paastot käsitellään opetuksessa. Tunneilla tutustutaan myös joidenkin pyhien ihmisten elämään ja elämäkertoihin.

Uuden ja Vanhan testamentin tekstit ovat keskeinen osa ortodoksisen kirkon liturgisessa elämässä. Raamatun kertomuksiin syvennytään mm. kerronnan ja ikonitaiteen avulla. Tunneilla opetellaan käyttämään Raamattua yhdessä ja itsenäisesti. Tietotekniikkaa käytetään yhtenä opetuksen apuvälineenä.

Ortodoksisilla uskontotunneilla erityisesti alaluokilla luodaan paljon käsin esimerkiksi askartelemalla, piirtämällä ja tekemällä käsitöitä. Ortodoksinen uskonnon opetus voi toimia myös osana muuta koulutyötä. Uskontoa voidaan integroida koulun muihin oppiaineisiin kuten kuvaamataitoon, musiikkiin, historiaan, käsityöhön ja kotitalouteen.

Arvioinnista

Oppiaineen arvioinnissa kiinnitetään huomiota oppilaan omaan työskentelyyn ja edistymiseen. Vuosiluokilla 3–6 arvioinnin perusteena ovat suoritettavat kokeet ja tehtävät sekä aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Pienessä ryhmässä opiskelu antaa oppilaalle mahdollisuuden saada välittömästi kannustavaa ja rakentavaa palautetta työskentelystään ja edistymisestään.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	3 lk	4 lk
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1	L1	Alkukertomukset -luomiskertomus -syntiinlankeemus -vedenpaisumus Patriarkkakertomukset -Abraham, Isak, Jaakob ja Joosef -Mooses- israelin kansan vapauttaja -liitto Jumalan kanssa	Raamattu pyhänä kirjana -Jeesuksen elämänvaiheet -Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja -kärsimyshistoria, ylösnousemus ja uusi elämä -UT:n ajan historiaa -evankeliumien kirjoittajat

			-Jumala johdattelee Israelin kansaa	
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	L1, L2		-kirkko ja liturginen elämä -kirkkovuoden juhlat
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	L2, L2, L4	Raamatun kertomuksiin tutustuminen	Raamatun käyttö - Jeesuksen opetuksiin ja vertauksiin tutustuminen
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S2, S3	L4, L5, L6	Raamattu, eri tiedotus- välineet ja internet tiedonhankinnan välineinä	Raamattu, eri tiedotus- välineet ja internet tiedonhankinnan välineinä
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	L1, L2		Kristillisiä kirkkokuntia -luterilainen ja katolinen kirkko
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja	S2, S3	L2		-Palestiina Jeesuksen aikana -juutalaisuuden, kristinuskon ja

historiaan Euroopassa				islamin yhteiset juuret
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	L2, L5, L6		-jumalanpalvelukset ja pyhät toimitukset -ortodoksina Suomessa ja maailmalla
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S2, S3	L7	-kymmenen käskyä -synti ja katumus -anteeksi antaminen ja anteeksi saaminen -ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena	
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2-S3	L2	-Perusoikeuksien merkitys elämässä, suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen	Perusoikeuksien merkitys elämässä, suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja	S2, S3	L1, L3, L6	-kymmenen käskyä -kirkkovuoden alku ja luonnosta huolehtiminen	-kymmenen käskyä -kirkkovuoden alku ja luonnosta huolehtiminen

kestävän tulevaisuuden näkökulmasta				
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S3	L1, L4,L6, L7	-uskontoon ja omaan elämään liittyvien ajankohtaisten kysymysten pohdinta suullisesti ja kirjallisesti	-uskontoon ja omaan elämään liittyvien ajankohtaisten kysymysten pohdinta suullisesti ja kirjallisesti
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1	- omien valintojen ja vaikutusmahdollisuuksien merkitys elämässä	- omien valintojen ja vaikutusmahdollisuuksien merkitys elämässä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	5 lk	6 lk
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin.	S1	L1	Raamattutietous -kirjojen synty -Raamatun käyttöharjoituksia	Vanha Testamentti -tuomareiden ja kuninkaiden aika -sananlaskut ja profeettakirjat

				Uusi Testamentti - evankeliumikirjat - apostolien teot - Paavalin lähetystyö
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1	L1, L2	Jumalanpalveluselämä - Raamatun käyttö jumalanpalveluksissa - jumalanpalveluksen toimittajat - luostarit ja luostarielämä	- kirkkorakennus ja kirkon esineistöä - jumalanpalvelus - kirkkovuoden juhlat - sakramentit - vedenpyhitys ja rukoushetket - hautaus ja vainajien muistelu
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1, S2	L2, L4	-tutustuminen Uuden Testamentin kertomuksiin	-tutustuminen Raamatun kertomuksiin
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1, S3	L4, L5, L6	-tehtävät ja tiedonhankinta eri lähteistä mm. kirjat, internet, lehdet	-tehtävät ja tiedonhankinta eri lähteistä mm. kirjat, internet, lehdet

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1, S2	L1, L2	Muita kristillisiä kirkkoja -luterilainen ja katolinen kirkko -erilaisia kristillisiä suuntauksia	
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2, S3	L2	-juutalaisuus ja islam	
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1-S3	L2, L5, L6	-ortodoksinen perinne maailmassa -kirkko ja seurakunta -jumalanpalveluselämä	-kirkkorakennus -jumalanpalvelus -ajan pyhittäminen
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1, S3	L7	- muita kirkkoja ja uskontoja -kymmenen käskyä -juutalaisuus ja islam ortodoksisen uskon valossa -pyhät ihmiset esikuvina	Sakramentteihin tutustuminen ja niiden merkitys ortodoksisessa elämässä.
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n	S2, S3	L2	-ortodoksinen ihmiskuva -Ihmisoikeuksien ja lapsen oikeuksien	

Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta			käsittely ortodoksisen ihmiskuvan valossa	
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2, S3	L1, L3, L6	-kymmenen käskyä -kirkkovuosi ja luonnonsuojelu	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1, S3	L1, L4, L6-L7	-mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan suullisesti ja kirjallisesti -mahdollisuus kertoa kokemuksistaan ja esittää kysymyksiä mieltä askarruttavista aiheista	-mahdollisuus ilmaista ajatuksiaan suullisesti ja kirjallisesti -mahdollisuus kertoa kokemuksistaan ja esittää kysymyksiä mieltä askarruttavista aiheista
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3	L1	-ortodoksinen ihmiskuva -kirkon jäsenenä toimiminen	

Elämäkatsomustieto

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 3–6 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4	L1, L2, L3, L7

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4	L1, L4, L5
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3	L1, L4
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3	L3, L7
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2-S4	L2, L4, L5
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4	L1, L2
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4	L1, L2, L5
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3	L2, L7
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3	L2, L3
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4	L5, L6, L7

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma, ideat ja ajatukset huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lasten oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3–6

Tavoitteet	3–6 luokkien sisällöt	Huomioita
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisen ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä	S1 Kasvaminen hyvään elämään • Arvot, normit, moraali • Yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvo • Vapaus ja vastuu • Ajatukset ja mielipiteet • Hyvä elämä	Ryhmiä eri kokoonpanojen ja heterogeenisuuden vuoksi elämäntietämisen sisällöt vuosiluokilta 1–6 on jaettu oheisiin teemoihin, joita voi käsitellä vuosiluokkiin sitomattomasti.

suhteita ja kehittää ajatteluaan T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään. T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään		
T1 - T4 T6 - T8 T10 T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, euroopplalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä	S2 Erilaisia elämäntapoja • Kuka minä olen? • Suomalainen kulttuuri ja kulttuurivähemmistöt • Elämän- ja maailmankatsomukset • Monikulttuurisuus, erilaisuuden hyväksyminen • Maailman uskontoja	

	• Tietäminen, uskominen, luuleminen • Yhdenvertaisuus • Maailman kulttuuriperintö	
T1 - T8 T10 T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 Yhteiselämän perusteita • Oikeudet ja velvollisuudet • Tunteet • Yhteiselämä • Lasten oikeudet ihmisoikeudet • Rauha ja demokratia • Eettisen valinnat • Yhteistyö	
T1 - T2 T5 - T7 T10	S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus • Maailman synty • Luonnonsuojelu • Aikakäsitykset • Elämän rajallisuus • Kuluttaminen ja omat valinnat • Ympäristöarvot	

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevaisuutta kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissa otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti koulun sisäisiä ja ulkopuolisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöinä voidaan käyttää luokkahuoneen lisäksi lähiluontoa ja paikallista kulttuuriympäristöä, jotka tarjoavat mahdollisuuksia kokemukselliseen oppimiseen ja eettisten kysymysten tarkasteluun arjen konteksteissa.

Elämäkatsomustiedon ryhmään voi kuulua oppilaita eri vuosiluokilta. Ryhmät ovat usein myös muutoin monella tapaa heterogeenisiä.

Työtavoissa korostuvat dialogisuus, yhdessä pohtiminen ja oppilaiden omien kokemusten ja näkemysten käsittely. Oppimisen tukena käytetään keskustelua, toiminnallisia menetelmiä, kertomuksia, leikkejä, pelejä, draamaa ja erilaisia ilmaisun tapoja. Turvallinen ja arvostava ilmapiiri tukee oppilaiden ajattelun kehittymistä ja katsomuksellista kasvua.

Digitaalisia oppimisympäristöjä voidaan hyödyntää oppimisen tukena, tiedonhankinnassa, vuorovaikutuksessa ja oppilaiden omien tuotosten tekemisessä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 3–6

Elämäkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on

niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Elämänkatsomustiedon arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 4–6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus menneyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S5	L1-L7

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S5	L1, L2, L4, L5, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S5	L1, L2, L4-L7

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S5	L2-L4, L6, L7
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1-S5	L2, L4, L7
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	L1-L7
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	L1, L2, L4, L7

Historiallisen tiedon käyttäminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	L1, L2, L4

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	L1-L7
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	L2-L4, L6, L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Paikalliset tarkennukset

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	5. luokka: paikalliset tarkennukset
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta	S1, S2	L1 – L7	- Perehdytään oppilaan oman suvun tai lähiyhteisön historiaan.

tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena			- Tutustutaan oman paikkakunnan historiallisiin kohteisiin, esimerkiksi muistomerkkeihin ja museoihin. - Pyritään lisäämään oppilaan tietoisuutta yhteiskunnan muutoksista ja siitä, miten muutokset ovat vaikuttaneet ihmisten elämään. - Ohjataan oppilasta suvaitsevaisuuteen muita kulttuureja kohtaan.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1, S2	L1. L2, L4, L5, L7	- Verrataan, tutkitaan ja tulkitaan erilaisia aitoja historiallisia lähteitä (tekstejä, kuvia ja esineitä) ja pohditaan eri teorioita. - Tutkitaan ja verrataan paikallishistorian sekä oman suvun tai lähiyhteisön lähteitä: esim. paikallishistoriakirjat, lehdet ja valokuvat. - Tutustutaan erilaisiin sähköisiin lähdeaineistoihin, esimerkiksi Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneet – aineiston avulla. - Verrataan, tutkitaan ja tulkitaan tutkijoiden esittämiä erilaisia tulkintoja. - Ohjataan oppilasta itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1, S2	L1, L2, L4, L7	
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1, S2	L1, L2, L3	- Havainnollistetaan historian aikakausia aikajanan avulla. - Käsitteet - Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisten toiminnan motiiveja esittämällä historialliset tapahtumat ja ilmiöt erilaisten toimijoiden, myös tavallisten ihmisten näkökulmasta. - Kannustetaan oppilaita tekemään lähteiden avulla omia perusteltuja tulkintoja historiallisista tapahtumista. - Ohjataan oppilasta huomaamaan historian tapahtumien vaikutus nykyisyyteen.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1, S2	L2, L3, L4, L6, L7	
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1, S2	L2, L4, L7	
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat	S1, S2	L1 – L7	

muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille			
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1, S2	L1, L2, L4, L7	
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1, S2	L1, L2, L4	- Ohjataan oppilasta pohtimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja hahmottamaan syy-seurausketjuja. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään kulutustottumusten yhteyttä ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1, S2	L1 – L7	
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisten toimintaa	S1, S2	L2, L3, L4, L6, L7	
Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	6. luokka paikalliset tarkennukset
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S3 – S5	L1 – L7	- Perehdytään oppilaan oman suvun tai lähiyhteisön historiaan. - Tutustutaan oman paikkakunnan historiallisiin kohteisiin, esimerkiksi

			muistomerkkeihin ja museoihin. - Pyritään lisäämään oppilaan tietoisuutta yhteiskunnan muutoksista ja siitä, miten muutokset ovat vaikuttaneet ihmisten elämään. - Ohjataan oppilasta suvaitsevaisuuteen muita kulttuureja kohtaan.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S3 – S5	L1. L2, L4, L5, L7	- Verrataan, tutkitaan ja tulkitaan erilaisia aitoja historiallisia lähteitä (tekstejä, kuvia ja esineitä) ja pohditaan eri teorioita. - Tutkitaan ja verrataan paikallishistorian sekä oman suvun tai lähiyhteisön lähteitä: esim. paikallishistoriakirjat, lehdet ja valokuvat. - Tutustutaan erilaisiin sähköisiin lähdeaineistoihin, esimerkiksi Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneet – aineiston avulla. - Verrataan, tutkitaan ja tulkitaan tutkijoiden esittämiä erilaisia tulkintoja. - Ohjataan oppilasta itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S3 – S5	L1, L2, L4, L7	
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S3 – S5	L1, L2, L3	- Havainnollistetaan historian aikakausia aikajanan avulla. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään ja käyttämään historian käsitteitä. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisten toiminnan motiiveja esittämällä historialliset tapahtumat ja ilmiöt erilaisten toimijoiden, myös tavallisten ihmisten näkökulmasta. - Kannustetaan oppilaita tekemään lähteiden avulla omia perusteltuja tulkintoja historiallisista tapahtumista. - Ohjataan oppilasta huomaamaan historian tapahtumien vaikutus nykyisyyteen.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S3 – S5	L2, L3, L4, L6, L7	
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S3 – S5	L2, L4, L7	
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön	S3 – S5	L1 – L7	

historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille			
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S3 – S5	L1, L2, L4, L7	
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S3 – S5	L1, L2, L4	- Ohjataan oppilasta pohtimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja hahmottamaan syy-seurausketjuja. - Ohjataan oppilasta ymmärtämään kulutustottumusten yhteyttä ympäristöön ja yhteiskuntaan.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S3 – S5	L1 – L7	
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisten toimintaa	S3 – S5	L2, L3, L4, L6, L7	

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja

viestintäteknikkaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4–6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4–6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Historian arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävät

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittämään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä

soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtojen mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokilla 4–6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Savitaipaleella yhteiskuntaoppia opetetaan alakoulussa neljännellä luokalla yksi tunti viikossa ja viidennellä luokalla yksi tunti viikossa. Yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 4–6

Merkitys, arvot ja asenteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1-S4	
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3	L2, L3, L4, L7
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4	L2, L4, L5
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	L3, L4, L6, L7
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3	L1, L2, L4

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1, S3	L2, L6, L7
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	L3, L4
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	L3, L4, L5, L7

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 4–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen

ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikalliset tarkennukset

Tavoitteet	Sisältö- alueet	Laaja- alainen osaaminen	4. luokka: paikalliset tarkennukset
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1 – S4		- Ohjataan oppilasta tutustumaan ja seuraamaan ajankohtaisia ilmiötä, esimerkiksi vaalit.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1 – S4		- Ohjataan oppilasta keskustelemaan ja pohtimaan yhteiskunnallisia ilmiöitä eettisestä näkökulmasta.

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1 – S3	L2, L3, L4, L7	- Ohjataan oppilasta pohtimaan omaa suhdettaan erilaisiin yhteisöihin sekä yhteiskunnan perusarvoihin.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1 – S4	L2, L4, L5	- Hyödynnetään eri median mahdollisuuksia.
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	L3, L4, L6, L7	
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1 – S3	L1, L2, L4	- Oppilasta ohjataan pohtimaan ja arvioimaan kriittisesti yhteiskunnan tapahtumia ja ilmiöitä eri näkökulmista.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1 – S3	L2, L6, L7	- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua, keskustelemista, äänestämistä ja muita demokraattisen vaikuttamisen keinoja.
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	L3, L4	- Ohjataan oppilasta pohtimaan järkevää rahankäyttöä ja omia kulutusvalintoja.
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	L3, L4, L5, L7	- Ohjataan oppilasta tutustumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan

			erilaisia median välineitä hyväksi käyttäen.
--	--	--	--

Tavoitteet	Sisältö- alueet	Laaja- alainen osaaminen	5. luokka: paikalliset tarkennukset
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	S1 – S4		- Tutustutaan oman kunnan päättäviin toimielimiin.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1 – S4		
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1 – S3	L2, L3, L4, L7	
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1 – S4	L2, L4, L5	
T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4	L3, L4, L6, L7	- Ohjataan oppilaita tutustumaan erilaisiin töihin ja tapoihin ansaita rahaa. - Tutustutaan paikallisiin työpaikkoihin ja oman lähipiirin aikuisten ammatteihin.

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1 – S3	L1, L2, L4	
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1 – S3	L2, L6, L7	
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4	L3, L4	
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	S1, S3	L3, L4, L5, L7	

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäsenenä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4–6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen

kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

Yhteiskuntaopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 3–6 musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet		Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 Oppilasta rohkaistaan osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään		L2, L6, L7

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen

Opetuksen tavoitteet		Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 Oppilasta ohjataan luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä		L2
T3 Oppilasta kannustetaan keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen		L1, L2
T4 Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä		L2
T5 Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja		L1, L2, L5, L6

viestintäteknologiaa käyttäen		
-------------------------------	--	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet		Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 Oppilasta ohjataan tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta		L2
T7 Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä		L4

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet		Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T8 Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta		L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet		Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T9 Oppilasta ohjataan kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja		L1

arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.		
---	--	--

Savitaipaleen perusopetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokittain

3. vuosiluokka

Osallisuus

Opetuksen tavoitteet	3. vuosiluokka Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollisuus. Opetuksen lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta. Oppilas rohkaistuu ja osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen. Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimet). Oppilas harjoittelee sekä rohkaistuu tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan. Oppilas luo ympärilleen positiivista asennetta, toimii ryhmän jäsenenä arvostaen omaa sekä toisten	L2, L6, L7

	osallisuutta sekä kannustaa ja motivoi toisia oppilaita. Oppilas käsittelee soittimia ja opetusmateriaalia vastuullisesti ja turvallisesti. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin.	
--	---	--

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Lauletaan monipuolista laulustoa, esim. suomalaiset lastenlaulut, perinnelaulut, vuoden kiertoon ja juhliin liittyvät laulut Harjoitellaan soittamaan ja säestämään erilaisia kappaleita kehorytmeillä, rytmisoittimilla, melodiasoittimilla ja sointusoittimilla Kannustetaan ja rohkaistaan soittamiseen, rohkaistaan kokeilemaan soittimia ennakoluulottomasti. Yhteissoitossa jokaiselle löytyy oma paikka ryhmän jäsenenä. Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat tulla välituntisin	L2

	harjoittelemaan yhteissoittoa musiikkiluokkaan.	
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Leikit, pelit, musiikkiliikunta, toiminnallinen opetus	L1, L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Tutustutaan erilaisiin musiikkikokoonpanoihin. Tarjotaan monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä * perinnemusiikki * taidemusiikki * maailmanmusiikki * populaarimusiikki * näyttämömusiikki oman musiikkimaun kehittämiseksi. Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia. Kuunnellaan monipuolisia ja erilaisia musiikkinäytteitä elämyksellisesti ja osataan erottaa kuullusta asioita. Tutustutaan musiikin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia (esim. soittoäännet, Youtube, pelit, elokuvat, TV, radio).	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia	Oppilasta rohkaistaan omiin luoviin tuotoksiin ja improvisointiin turvallisessa ympäristössä esim. Pienryhmissä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan	L1, L2, L5, L6

kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin. Opetuksessa voidaan tallentaa ja esitellä oppilaille heidän omaa tuotantoaan.	
--	---	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	Käsitellään ja keskustellaan omista kokemuksista ja havainnoista. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin. Pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita ja soittajia vierailemaan koulussa. Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.	L2

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilas harjoittelee nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamista ja laulamista. rytmi : rytmimerkkejä ja tahtilajeja melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja sointiväri: soundi muoto: kappaleen rakenne	L4
--	--	----

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänten vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä esim. keskustelemalla ja rentoutusharjoituksilla. Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.	L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	---------------------------------------	--

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Kannustetaan ja rohkaistaan oppilasta tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Itsearviointi, arviointikeskustelu Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.	L1
---	---	----

4. vuosiluokka

Opetuksen tavoitteet	4. vuosiluokka Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollisuus. Opetuksen lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta. Oppilas rohkaistuu ja osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen. Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla. (keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimet) Oppilas harjoittelee sekä rohkaistuu tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan . Oppilas luo ympärilleen positiivista asennetta, toimii ryhmän jäsenenä arvostaen omaa sekä toisten osallisuutta	L2, L6, L7

	sekä kannustaa ja motivoi toisia oppilaita. Oppilas käsittelee soittimia ja opetusmateriaalia vastuullisesti ja turvallisesti . <i>Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikinäytelmiin.</i>	
--	---	--

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 Oppilasta ohjataan luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Lauletaan monipuolista laulustoa, esim. suomalaiset lastenlaulut, perinnelaulut, vuoden kiertoon ja juhliin liittyvät laulut. Harjoitellaan soittamaan ja säestämään erilaisia kappaleita kehorytmeillä, rytmisoittimilla, melodiasoittimilla ja sointusoittimilla. <i>Kannustetaan ja rohkaistaan soittamiseen, rohkaistaan kokeilemaan soittimia ennakkoluulottomasti. Yhteissoitossa jokaiselle löytyy oma paikka ryhmän jäsenenä.</i> <i>Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat tulla välituntisin harjoittelemaan yhteissoittoa musiikkiluokkaan.</i>	L2

T3 Oppilasta kannustetaan keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Leikit, pelit, musiikkiliikunta, toiminnallinen opetus	L1, L2
T4 Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Tutustutaan erilaisiin musiikkikokoonpanoihin. Tarjotaan monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä * perinnemusiikki * taidemusiikki * maailmanmusiikki * populaarimusiikki * näyttämömusiikki oman musiikkimaun kehittämiseksi. Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia. Kuunnellaan monipuolisia ja erilaisia musiikinäytteitä elämyksellisesti ja osataan erottaa kuullusta asioita. Tutustutaan musiikin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia (esim. soittoäänet, Youtube, pelit, elokuvat, TV, radio).	L2
T5 Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilasta rohkaistaan omiin luoviin tuotoksiin ja improvisointiin turvallisessa ympäristössä esim. Pienryhmissä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin.	L1, L2, L5, L6

	Opetuksessa voidaan tallentaa ja esitellä oppilaille heidän omaa tuotantoaan.	
--	--	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 Oppilasta ohjataan tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	Käsitellään ja keskustellaan omista kokemuksista ja havainnoista. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin. Pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa. Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.	L2
T7 Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilas harjoittelee nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamista ja laulamista: rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli, kaksiaänisyyttä	L4

	dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja sointiväri: tulkintaa muoto: kappaleen rakenne .	
--	--	--

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T8 Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänten vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä esim. keskustelemalla ja rentoutusharjoituksilla. Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.	L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T9 Oppilasta ohjataan kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Kannustetaan ja rohkaistaan oppilasta tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Itsearviointi, arviointikeskustelu Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.	L1

Europaeuksen koulun tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet 5. vuosiluokalla

Opetuksen tavoitteet	5. vuosiluokka Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen,
----------------------	---	--------------------------

		johon tavoite liittyy
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollisuus. Opetuksen lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta. Oppilas rohkaistuu ja osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen. Oppilas ymmärtää oman roolinsa osana yhteismusisointia. Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimet). Oppilas harjoittelee sekä rohkaistuu tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan. Oppilas luo ympärilleen positiivista asennetta, toimii ryhmän jäsenenä arvostaen omaa sekä toisten osallisuutta sekä kannustaa ja motivoi toisia oppilaita. Oppilas käsittelee soittimia ja opetusmateriaalia vastuullisesti ja turvallisesti. Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi esitettäväksi esim. koulun yhteisissä	L2, L6, L7

	tilaisuuksissa. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin.	
--	--	--

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 Oppilasta ohjataan luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Lauletaan monipuolista laulustoa, esim. suomalaiset lastenlaulut, perinnelaulut, vuoden kiertoon ja juhliin liittyvät laulut. Harjoitellaan soittamaan ja säestämään erilaisia kappaleita kehorytmeillä, rytmisoittimilla, melodiasoittimilla ja sointusoittimilla. Oppilas kehittää aiemmin oppimiansa taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa. Kannustetaan ja rohkaistaan soittamiseen, rohkaistaan kokeilemaan soittimia ennakkoluulottomasti. Yhteissoitossa jokaiselle löytyy oma paikka ryhmän jäsenenä. Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat tulla välituntisin harjoittelemaan yhteissoittoa musiikkiluokkaan.	L2
T3 Oppilasta kannustetaan keholliseen musiikin, kuvien,	Leikit, pelit, musiikkiliikunta, toiminnallinen opetus	L1, L2

tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen		
T4 Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Tutustutaan erilaisiin musiikkikokoonpanoihin. Tarjotaan monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä: * perinnemusiikki * taidemusiikki * maailmanmusiikki * populaarimusiikki * näyttämömusiikki oman musiikkimaun kehittämiseksi. Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia. Kuunnellaan monipuolisia ja erilaisia musiikkinäytteitä elämyksellisesti ja osataan erottaa kuullusta asioita. Tutustutaan musiikin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia (esim. soittoäänet, Youtube, pelit, elokuvat, TV, radio).	L2
T5 Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilas käyttää aiemmin oppimiaan taitoja improvisoinnissa ja rohkaistuu omiin luoviin tuotoksiin turvallisessa ympäristössä esim. pienryhmissä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin. Opetuksessa voidaan tallentaa ja esitellä oppilaille heidän omaa tuotantoaan.	L1, L2, L5, L6

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 Oppilasta ohjataan tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	Käsitellään ja keskustellaan omista kokemuksista ja havainnoista. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin. Pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Tutustutaan erilaisiin musiikin esityskokoonpanoihin. Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa. Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.	L2
T7 Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilas kehittää aiemmin oppimiaan taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa: rytmi : rytmimerkkejä ja tahtilajeja melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli, moniäänisyyttä	L4

	dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja, tulkintaa sointiväri: tulkintaa muoto: kappaleen rakenne. Sähköinen musiikki: sähköiset soittimet, äänentoisto, äänitys, elektroninen musiikki	
--	--	--

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T8 Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänen vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä esim. keskustelemalla ja rentoutusharjoituksilla. Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.	L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T9 Oppilasta ohjataan kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Oppilas arvostaa jo saavuttamiaan taitoja ja haluaa kehittää niitä. Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Itsearviointi, arviointikeskustelu Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.	L1

6. vuosiluokka

Opetuksen tavoitteet	6. vuosiluokka Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 Oppilasta rohkaistaan osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	Musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollisuus. Opetuksen lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta. Oppilas rohkaistuu ja osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen. Oppilas ymmärtää oman roolinsa osana yhteismusisointia. Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimet). Oppilas harjoittelee sekä rohkaistuu tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan. Oppilas luo ympärilleen positiivista asennetta, toimii ryhmän jäsenenä arvostaen omaa sekä toisten osallisuutta sekä kannustaa ja motivoi toisia oppilaita. Oppilas käsittelee soittimia ja opetusmateriaalia vastuullisesti ja turvallisesti. Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi	L2, L6, L7

	esitettäväksi esim. koulun yhteisissä tilaisuuksissa. Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikinäytelmiin.	
--	--	--

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T2 Oppilasta ohjataan luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Lauletaan monipuolista laulustoa, esim. suomalaiset lastenlaulut, perinnelaulut, vuoden kiertoon ja juhliin liittyvät laulut. Opetuksessa huomioidaan äänenmurros . Harjoitellaan soittamaan ja säestämään erilaisia kappaleita kehorytmeillä, rytmisoittimilla, melodiasoittimilla ja sointusoittimilla. Oppilas kehittää aiemmin oppimiansa taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa Kannustetaan ja rohkaistaan soittamiseen, rohkaistaan kokeilemaan soittimia ennakkoluulottomasti. Yhteissoitossa jokaiselle löytyy oma paikka ryhmän jäsenenä. Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat tulla välituntisin harjoittelemaan yhteissoittoa musiikkiluokkaan.	L2

T3 Oppilasta kannustetaan keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Leikit, pelit, musiikkiliikunta, toiminnallinen opetus	L1, L2
T4 Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Tutustutaan erilaisiin musiikkikokoonpanoihin . Tarjotaan monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä * perinnemusiikki * taidemusiikki * maailmanmusiikki * populaarimusiikki * näyttämömusiikki oman musiikkimaun kehittämiseksi. Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia. Kuunnellaan monipuolisia ja erilaisia musiikkinäytteitä elämyksellisesti ja osataan erottaa kuullusta asioita. Tutustutaan musiikin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia (esim. soittoäänet, Youtube, pelit, elokuvat, TV, radio).	L2
T5 Oppilasta rohkaistaan improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen	Oppilas käyttää aiemmin oppimiaan taitoja improvisoinnissa ja rohkaistuu omiin luoviin tuotoksiin turvallisessa ympäristössä esim. Pienryhmissä . Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin .	L1, L2, L5, L6

	Opetuksessa voidaan tallentaa ja esitellä oppilaille heidän omaa tuotantoaan.	
--	--	--

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T6 Oppilasta ohjataan tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	Käsitellään ja keskustellaan omista kokemuksista ja havainnoista. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin . Pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. Tutustutaan erilaisiin musiikin esityskokoonpanoihin. Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa. Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.	L2
T7 Oppilasta ohjataan ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	Oppilas kehittää aiemmin oppimiaan taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa. rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja	L4

	melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli, moniäänisyyttä dynamiikka, sen voimakkuuksia ja vaihteluja, tulkintaa sointiväri: tulkintaa muoto: kappaleen rakenne Sähköinen musiikki: sähköiset soittimet, äänentoisto, äänitys, elektroninen musiikki Keho-, rytmi-, melodia-, säestys- ja bändisoittimet, rakenne; intro- A-osa, B-osa, kertosäe Oppilas seuraa musiikkia opetusmateriaalista	
--	--	--

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T8 Oppilasta ohjataan tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänen vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä esim. keskustelemalla ja rentoutusharjoituksilla Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta	L3

Oppimaan oppiminen musiikissa

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
----------------------	---------------------------------------	--

T9 Oppilasta ohjataan kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Oppilas arvostaa jo saavuttamiaan taitoja ja haluaa kehittää niitä Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Itsearviointi, arviointikeskustelu Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.	L1
---	---	----

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimitään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon

sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Sisällöt vuosiluokittain Savitaipaleen perusopetuksessa

3.vuosiluokka

S1 Miten musiikissa toimitaan?

Musisoinnin lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta

Oppilas osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä ilmaisutaitojen ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen.

Oppilas rohkaistuu omiin luoviin tuotoksiin ja improvisointiin turvallisessa ympäristössä esim. pienryhmissä.

Oppilas opettelee kuuntelemaan musiikkia elämyksellisesti ja osaa erottaa kuullusta asioita.

Oppilas harjoittelee nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamista ja laulamista.

Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (rytmi-, melodia- ja sointusoittimet).

Oppilas harjoittelee tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan.

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Harjoitellaan käytössä olevien soitinten oikeita soittotapoja sekä luontevaa ja tervettä äänenkäyttöä ja laulamista.

Tutustutaan yleisimpiin yhteismusisoinnissa tarvittaviin musiikkikäsitteisiin:

- rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja
- melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla
- harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli
- dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja
- sointiväri: soundi
- muoto: kappaleen rakenne.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänten vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä.

Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.

Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia.

Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa.

Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.

Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.

S4 Ohjelmisto

Monipuolista ohjelmistoa, jota mahdollisuuksien mukaan linkitetään muiden oppiaineiden sisältöihin sekä ilmiöihin.

Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi esitettäväksi esim. koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin.

4. vuosiluokka

S1 Miten musiikissa toimitaan?

Musisoinnin lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta.

Oppilas osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen.

Oppilas rohkaistuu omiin luoviin tuotoksiin ja improvisointiin turvallisessa ympäristössä esim. pienryhmissä.

Oppilas opettelee kuuntelemaan musiikkia elämyksellisesti ja osaa erottaa kuullusta asioita.

Oppilas kehittää aiemmin oppimiansa taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa .

Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (rytmi-, melodia- ja sointusoittimet).

Oppilas harjoittelee tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan.

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin.

S2 Mistä musiikki muodostuu?

Harjoitellaan käytössä olevien soitinten oikeita soittotapoja sekä luontevaa ja tervettä äänenkäyttöä ja laulamista.

Tutustutaan yleisimpiin yhteismusisoinnissa tarvittaviin musiikkikäsitteisiin:

- rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja
- melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla
- harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli, kaksiäänisyyttä
- dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja, tulkintaa
- sointiväri: tulkintaa
- muoto: kappaleen rakenne.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Oppilas arvostaa jo saavuttamia taitoja ja haluaa kehittää niitä.

Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänen vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä.

Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.

Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia esim. musiikkiteknologian osalta.

Oppilaalle tarjotaan monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä :

- perinnemusiikki
- taidemusiikki
- maailmanmusiikki
- populaarimusiikki
- näyttämömusiikkia oman musiikkimaun kehittämiseksi .

Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa.

Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.

Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.

S4 Ohjelmisto

Monipuolista ohjelmistoa, jota mahdollisuuksien mukaan linkitetään muiden oppiaineiden sisältöihin sekä ilmiöihin

Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi esitettäväksi esim. koulun yhteisissä tilaisuuksissa

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin .

5. vuosiluokka

S1 Miten musiikissa toimitaan?

Musisoinnin lähtökohtana on yhteismusisointi ja monipuolinen musiikillinen toiminta

Oppilas osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen.

Oppilas ymmärtää oman roolinsa osana yhteismusisointia.

Oppilas rohkaistuu omiin luoviin tuotoksiin ja improvisointiin turvallisessa ympäristössä esim. pienryhmissä.

Oppilas opettelee kuuntelemaan musiikkia elämyksellisesti ja osaa erottaa kuullusta asioita.

Oppilas kehittää aiemmin oppimiansa taitoja nuottien (tai muiden merkkijärjestelmien) mukaan soittamisessa ja laulamissa.

Oppilas harjoittelee yhteismusisointia laulaen ja käytössä olevilla soittimilla (rytmi-, melodia- ja sointusoittimet).

Oppilas käyttää aikaisemmin oppimiaan taitoja improvisointiin ja omien musiikillisten tuotosten tekemiseen.

Oppilas harjoittelee tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan.

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan musiikin teknologiaan ja äänentoistolaitteisiin.

S2 Mistä musiikki muodostuu?

Harjoitellaan käytössä olevien soitinten oikeita soittotapoja sekä luontevaa ja tervettä äänenkäyttöä ja laulamista.

Tutustutaan yleisimpiin yhteismusisoinnissa tarvittaviin musiikkikäsitteisiin:

- rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja
- melodia: nuottien nimet ja paikat viivastolla
- harmonia: sointumerkkejä, duuri ja molli, kaksiaäänisyyttä
- dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja, tulkintaa
- sointiväri: tulkintaa
- muoto: kappaleen rakenne.

Sähköinen musiikki (sähköiset soittimet, äänentoisto, äänitys, elektroninen musiikki)

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Oppilas arvostaa jo saavuttamia taitoja ja haluaa kehittää niitä.

Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänen vaikutuksiin ihmisessä ja ympäristössä. Keskustellaan kuulonsuojelusta ja äänenhuollosta.

Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia esim. musiikkiteknologian osalta.

Oppilaalle tarjotaan monipuolesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä:

- perinnemusiikki
- taidemusiikki
- maailmanmusiikki
- populaarimusiikki
- näyttämömusiikkia oman musiikkimaun kehittämiseksi.
- Tutustutaan erilaisiin musiikin esityskokoonpanoihin.

Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa.

Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.

Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.

S4 Ohjelmisto

Monipuolista ohjelmistoa, jota mahdollisuuksien mukaan linkitetään muiden oppiaineiden sisältöihin sekä ilmiöihin.

Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi esitettäväksi esim. koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin.

6. vuosiluokka

S1 Miten musiikissa toimitaan?

Oppilas osallistuu musisointiin laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen sekä draaman ja kuvataiteen keinoja hyödyntäen.

Oppilas ymmärtää oman roolinsa osana yhteismusisointia.

Oppilas kehittää aikaisemmin opittuja taitoja nuottien tai muiden merkkijärjestelmien mukaan soittamisessa ja laulamissa, lähtökohta on yhteismusisoinnissa (rytmi-, melodia- ja sointusoittimet).

Oppilas käyttää aikaisemmin oppimiaan taitoja improvisointiin ja omien musiikillisten tuotosten tekemiseen.

Oppilas harjoittelee tekemään valintoja yhteismusisoinnissa oman osaamistasonsa ja mielenkiintonsa mukaan.

Käytetään teknisiä laitteita, joita on käytettävissä ja jotka voi luontevasti liittää osaksi opetusta ja muuta koulun toimintaa.

Oppilas seuraa musiikkia opetusmateriaalista.

Keho-, rytmi-, melodia-, säestys- ja bändisoittimet, rakenne; intro- A-osa, B-osa, kertosäe.

Ääni- ja hengitysharjoituksia, monipuolinen ikäkauteen sopiva lauluohjelmisto, äänenmurroksen huomioiminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Harjoitellaan käytössä olevien soitinten oikeita soittotapoja sekä luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista.

Opetellaan niitä musiikkikäsitteitä, joita tarvitaan yhteismusisoinnissa:

rytmi: rytmimerkkejä ja tahtilajeja

melodia: nuottien nimet/niiden paikat viivastolla/tabulatuuri

harmonia: sointumerkkejä ja moniäänisyyttä

dynamiikka: voimakkuuksia ja niiden vaihteluja, tulkintaa

sointiväri: tulkinta

muoto: kappaleen rakenne.

Sähköinen musiikki: sähköiset soittimet, äänentoisto, äänitys, elektroninen musiikki

Musiikki osana kulttuuria, esim. etniset musiikkikulttuurit, länsimaisen taidemusiikin tyylikaudet.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Oppilas arvostaa ja käyttää jo saavuttamiaan taitoja ja haluaa kehittää niitä.

Kiinnitetään huomiota musiikin ja äänen vaikutuksiin ihmisessä (fyysiset-psykkiset) ja ympäristössä sekä keskustellaan kuulonsuojelusta.

Tutustutaan musiikilla luotuihin ääniympäristöihin ja musiikinkäyttötapoihin, hyödynnetään oppilaiden omia kokemuksia (esim. soittoäänit, Youtube, pelit, elokuvat, TV, radio).

Tarjotaan oppilaille monipuolisesti esimerkkejä ja kokemuksia erilaisista musiikkityyleistä:

- perinnemusiikki
- taidemusiikki
- maailmanmusiikki
- populaarimusiikki
- näyttämömusiikki
- oman musiikkimaun kehittämiseksi.

Oppilas opettelee valitsemaan ja käyttämään musiikkia erilaisiin käyttötarkoituksiin (esim. taustamusiikit).

Tutustutaan Savitaipaleen omaan musiikkiperinteeseen ja -perintöön mahdollisuuksien mukaan esim. pyytämällä savitaipalelaisia muusikoita vierailemaan koulussa.

Opetuksessa käytetään apuna Savitaipaleen perusopetuksen Kulttuuripolkua musiikin osalta.

Kannustetaan ja rohkaistaan paikkakunnan musiikkiharrastuksiin.

S4 Ohjelmisto

Monipuolista ohjelmistoa, jota linkitetään muiden oppiaineiden sisältöihin sekä ilmiöihin.

Osa ohjelmistosta valmistetaan viimeistellyksi kokonaisuudeksi esitettäväksi esim. koulun yhteisissä tilaisuuksissa.

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Savitaipaleen musiikkikoulun tai muun toimijan järjestämiin juhliin, konsertteihin ja musiikkinäytelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Oppimisen arviointi vuosiluokilla 3–6

Arvioinnissa **pääpaino on oppilaan työskentelyssä**. Siinä kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

- asenne musiikin opiskeluun ja motivaatio
- reipas kokeilemiseen avoin toiminta
- oma-aloitteisuus

- tavoitteellinen työskentely ja työn loppuun saattaminen
- ohjeiden kuunteleminen
- työskentely ohjeiden mukaan
- osallistuminen
- yritteliäisyys
- annettujen tehtävien hoitaminen ajallaan
- pari- ja ryhmätyöskentelytaidot
- itsenäisen työskentelyn taidot
- kuuntelu- ja keskittymistaidot
- aiemmin opitun soveltaminen
- vastuullinen soittimien käsittely
- vastuullinen opetusmateriaalin käsittely

Lisäksi arvioidaan oppilaan **musiikillisia taitoja**

- soittimen
- käsittelytaidot
- laulutaito
- kyky osallistua yhteissoittoon
- kyky ymmärtää merkintöjä
- kyky seurata nuottikuvaa
- kuuntelutaidot
- rytmitaidot
- musiikillinen kekseliäisyys
- kaikkien näiden kehittyminen
- musiikillinen yleissivistys (esim. musiikin historia/teoria/ohjelmisto).

Opettaja arvioi oppilaan työskentelyä ja edistymistä opinnoissa. Lukuvuoden aikana oppilas osallistuu **itsearviointiin**. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan pari- ja vertaisarviointia sekä arviointikeskusteluja lukuvuoden aikana.

Arvioinnissa korostuu oppimisprosessin arviointi, arvioinnin monipuolisuus sekä arvioinnin kannustava ja oppimista tukeva tehtävä. Mahdolliset kirjalliset kokeet vaikuttavat arviointiin.

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, ja mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5

Kuvallinen tuottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6

näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin		
T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja

visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

S3 Taiteen maailmat

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokittain

Havainnointi ja visuaalinen ajattelu	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk
T1 Kuvakulttuurien tarkastelu	Sarjakuvat	Pelit: sähköiset ja lautapelit	Nettitaide	Graffitit ja katutaide
T2 Taiteen kokeminen ja tarkastelu	Teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu	Teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu	Teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu	Teatteriesityksen tai taidenäyttelyn kokeminen ja tarkastelu
T3 Taiteen arvostaminen ja mielipiteen esittäminen	Lasten elokuvien tarkastelu ja omien mielipiteiden esittäminen	Animaatioiden tarkastelu ja omien mielipiteiden esittäminen	Lasten ja varhaisnuorten elokuvien tarkastelu ja ryhmän mielipiteiden esittäminen	Nuorten elokuvien tarkastelu ja omien ja ryhmän mielipiteiden esittäminen
Visuaalinen esittäminen				
T4 Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja visuaalisten esitystapojen käyttö	Piirtäminen erilaisilla kynillä, liiduilla ja tusseilla erilaisin viivoin	Piirtäminen erilaisilla kynillä, käyttäen erilaisia väritystekniikoita, hiilellä	Piirtäminen, värin sekoittaminen, hiilityöskentelyä: valot ja varjot, muodot, liike	Piirtäminen värin sekoittaminen, hiilityöskentelyä: valot ja varjot,

T5 Yksilöllisten taitojen kehittäminen ja yhteistyö	Maalaaminen valmisvärein ja vesivärein: perus- ja välivärit, siveltimen käyttö, värien puhdistaminen	luonnostelua Maalaaminen valmis- ja vesivärein: värisekoitukset, erilaiset siveltimet, värien puhdistaminen, maisemaperspek- tiivi	Maalaaminen valmis- ja vesivärein: värisekoitukset, erilaiset siveltimet, vaaleus- ja tummuusasteet	tusseilla korostukset; perspektiivin alkeet Maalaaminen valmis- ja vesivärein: värisekoitukset, erilaiset siveltimet, erilaiset tekniikat
T6 Ympäristöön vaikuttaminen ja osallistumine- n	Rakentaminen, askartelu, muotoilu materiaaleina paperi, kartonki, kierrätysmateria- alit, luonnonmateriaa- lit, muovi, erilaiset massat, savi: sormeilu ja liittäminen. Aiheina paikalliset kohteet esim. leikkikenttä, seikkailurata Grafiikka Luonnonmateria- ali- painanta, hierregrafiikka liiduilla Ympäristötaide Luonnonmateria- alien käyttö	Rakentaminen, askartelu, muotoilu materiaaleina paperi, kartonki, kierrätysmateria- alit, luonnonmateriaa- lit, muovi, erilaiset massat, savi: levytekniikka, liittäminen Aiheina paikalliset kohteet esim. näkötorni Chaplounapaina- nta Luonnonmateria- ali- teosten	Rakentaminen, askartelu, muotoilu materiaaleina erilaiset paperimateriaalit kolmiulotteisesti, erilaiset massat ja niiden viimeistely, savi: makkaratekniikka, pinnankäsittely Aiheina paikalliset kohteet esim. maja, laavu Chaplounapainant- a toistaen Luonnonmateriaali- - kokeilut	Rakentaminen, askartelu, muotoilu materiaaleina erilaiset paperimateriaalit kolmiulotteisesti, erilaiset massat ja niiden viimeistely, savi: makkaratekniikk- a, pinnankäsittely Aiheina paikalliset kohteet esim. kioski, tori Laattapainanta esim. printellaatta, monotypia Kolmiulotteisen

		tekeminen lähimaastoon		ympäristötyön tekeminen, yhteinen ympäristötyö ryhmän/ koulun kanssa
	Digitaalinen taide Oma pelihahmo/ satuhahmo sähköisesti	Kuvan ja tekstin yhdistäminen sähköisesti, animaatio-kokeiluja	Oman opetustehtävän/ pelin alkunäkymän tai hahmon suunnittelu,	Erilaisten nettivideoiden tarkastelu, pienelokuvakokeiluja
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
T7 Toden ja fiktion suhde, kuvat eri yhteyksissä	Sadut eri medioissa ja ympäristöissä	Mainokset eri medioissa ja ympäristöissä, esim. kollaasin tekeminen	Musiikkivideoiden ja nettikuvien tarkastelu	Dokumentin ja fiktiivisen elokuvan tarkastelu, esim. videon tai valokuvateoksen tekeminen
T8 Teoksen, tekijän ja katsojan vuoropuhelu	Toisten töiden tarkastelu, kannustava palaute, omien töiden selittäminen	Toisten töiden tarkastelu, kannustava palaute, teosten yhdistely, ITE-taidenäyttelyyn tutustuminen	Taidekuvien tarkastelu ja arviointi, taidenäyttelykäynti	Taidekuvien tarkastelu ja käyttö eri yhteyksissä, taiteilijavierailu
T9 Visuaalisen kulttuurin tuottamisen ja vastaanottamisen tarkastelu	Lapsille suunnatun visuaalisen kulttuurin tarkastelu	Lapsille suunnatun visuaalisen kulttuurin tarkastelu ja arviointi	Animaation tekemisen vaiheet, kohdeyleisöpohdintoja	Elokuvan (dokumentti tai fiktiivinen) tekemisen vaiheet, vastaanottajien

				tulkintoja
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen	Ympäristön jatkuva tarkkailu ja muutosten havaitseminen	Ympäristön jatkuva tarkkailu ja muutosten havaitseminen	Ympäristön jatkuva tarkkailu ja muutosten havaitseminen	Ympäristön jatkuva tarkkailu ja muutosten havaitseminen
T10	Ympäristön ja visuaalisen kulttuurin tarkastelu kestävän kehityksen ja kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta	Ympäristön ja ilman ja lentävien eläinten suojelu, eri kulttuurien lintukuvien tarkastelua, juliste- /videotaiteen tarkastelua	Luonnonsuojelu eri taiteissa, pohdintoja	Eri kulttuurien luontokuvat, yhteisötaide
	Eri materiaalien hajoaminen ym. vaikutukset luonnossa	Eri materiaalien hajoaminen ym. vaikutukset luonnossa, omien valintojen arviointi	Oman kotiseudun rakennukset esteettisestä, ekologisesta ja eettisestä näkökulmasta, omien ideoiden kehittäminen	Oman kotiseudun ympäristö esteettisestä, ekologisesta ja eettisestä näkökulmasta, kotiseudun ympäristöhankkeisiin osallistuminen
T11	Kulttuuriperinnön hahmottaminen ja kestävän kehityksen edistäminen	Oman kotiseudun rakennukset ja työtavat kestävän kehityksen näkökulmasta, esim. Hakamäki	Lähiseudun luonto ja rakennettu ympäristö kestävän kehityksen näkökulmasta tarkasteltuna	Lähiseudun luonto ja rakennettu ympäristö kestävän kehityksen näkökulmasta tarkasteltuna, esim. Kuolimo, Saimaa, metsä
	Seurataan vuoden kulkua ja juhlia ja tehdään	Seurataan	Seurataan vuoden kulkua ja juhlia ja	Seurataan vuoden kulkua ja

	niihin liittyviä töitä	vuoden kulkua ja juhlia ja tehdään niihin liittyviä töitä	tehdään niihin liittyviä töitä, Kalevalan kuvallinen käsittely	juhlia ja tehdään niihin liittyviä töitä
--	------------------------	---	--	--

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3–6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltymiin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

Kuvataiteen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologioita sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään

tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 3–6 käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Käsityön tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6	L1, L2
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	L1, L5
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3, S5	L4, L6
T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä.	S1-S5	L3, L6
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa,	S1, S2, S6	L5

valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa		
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	L1, L4, L7
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	L1, L3, L7

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokittain

Käsityön tavoitteet vuosiluokalla 3

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön S1-S6; L1, L2

- anna tilaa oppilaan omille ideoille, yrityksille ja erehdyksille
- hyödynnetään lähiympäristöä-

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi S1-S4; L2, L4, L5

- työskennellään kokonaisen käsityöprosessin vaiheiden mukaisesti (ideointi, kokeilu, suunnittelu, tekeminen ja esittely) painottaen tekniikka- ja materiaalikokeiluja

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin S3-S5; L4, L6

- opettajan rooli suunnittelussa ja ideoinnissa on edelleen suuri
- oma ideointi ja suunnittelu kasvaa iän ja taitojen myötä

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti S3, S5; L4, L6

- opettajan laatimat oppimistehtävät ohjaavat tutkimaan ja käyttämään monipuolisesti materiaaleja, tekniikoita
- opetuksessa käytetään asianmukaista termistöä

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä. S1-S5; L3, L6

- ohjataan oppilasta oikeaan ja turvalliseen työvälineiden sekä työtilojen käyttöön-

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa S1, S2, S6; L5

- hyödynnetään opittuja atk taitoja mahdollisuuksien mukaan-

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia S6; L1, L4, L7

- harjoitellaan itsearviointia
- vertaisarvioinnissa kunnioitetaan ja huomioidaan jokaisen oppilaan erilaisuutta ja lähtötasoa

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti S1-S3, S5; L1, L3, L7

- ohjataan materiaalien taloudelliseen käyttöön
- kierrätysmateriaalit

Käsityön tavoitteet vuosiluokilla 4, 5 ja 6

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön S1-S6; L1, L2

- annetaan mahdollisuus oppilaan omille ideoille, yrityksille ja erehdyksille
- hyödynnetään lähiympäristöä-

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi S1-S4; L2, L4, L5

- työskennellään kokonaisen käsityöprosessin vaiheiden mukaisesti (ideointi, kokeilu, suunnittelu, tekeminen ja esittely) painottaen tekniikka- ja materiaalikokeilu
- tärkeintä ei ole aina lopputulos vaan opitut asiat prosessin eri vaiheissa-

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin S3-S5; L4, L6

- opettajan rooli on vielä merkittävä uusien ideoiden suunnittelussa

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti S3, S5; L4, L6

- opettajan laatimat oppimistehtävät ohjaavat tutkimaan ja käyttämään monipuolisesti materiaaleja, tekniikoita ja laitteiden kokeilua
- opetuksessa käytetään asianmukaista termistöä

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä. S1-S5; L3, L6

- ohjataan oppilas oikeaan ja turvalliseen työvälineiden sekä työtilojen käyttöön-

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto – ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa S1, S2, S6; L5

- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia sähköisiä tallennus ja ideointivälineitä (pc, ipad)

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia S6; L1, L4, L7

- harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia
- arvioinnissa huomioidaan jokaisen oppilaan erilaisuus ja lähtötaso

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti S1-S3, S5; L1, L3, L7

- materiaalien taloudellinen käyttö
- kierrätys ja ekologisuus

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia

sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön sisällöt vuosiluokittain

Vuosiluokka 3

S1 Ideointi

- pintakäsittely/väri suunnitelmat
- vuodenajat ja juhlat, luonto, muiden tuntien aihepiirit, tarinat

S2 Suunnittelu

- mittaaminen ja merkitseminen
- kuvan piirtäminen, värien ja materiaalin valinta

S3 Kokeilu

Kokeillaan ohjatusti sekä kovia että pehmeitä materiaaleja (puu, metalli, muovi, kuidut, langat, kankaat, luonnon- ja kierrätysmateriaalit) sekä ainakin vuosiluokalle kuuluvia tekniikoita:

- muovin taivutus
- sapluunamaalaus
- solmeilua, huovutusta 3–6 luokkien aikana
- kankaanpainantaa 3–6 luokkien aikana

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia. Harjoitellaan 3. vuosiluokalle kuuluvia aiheita:

- sahaamisen aloittaminen
- kappaleen kiinnittäminen
- koneompelutyö
- virvittäinompelu mahdollisuuksien mukaan
- virkkaaminen, ketjusilmukka ja kiinteä silmukka mahdollisuuksien mukaan
- kuviointi
- napitus 3–4 luokkien aikana
- silitys, työturvallisuus 3–4 luokkien aikana

S5 Soveltaminen

- suorakulma ja sen käyttö
- ompelukoneen käyttö, langoitus, perusompeleet, huolittelu, sauma, turvallinen ompelu
- naulaliitos
- huolellisuus ja siisteys
- oppilaskaverin neuvominen mahdollisuuksien mukaan

S6 Dokumentointi ja arviointi

arviointikeskustelu työn valmistuttua open kanssa

arviointia työn edetessä

Vuosiluokka 4

S1 Ideointi

- keksi oma peli
- vuodenajat ja juhlat, luonto, muiden tuntien aihepiirit, tarinat

S2 Suunnittelu

- värisuunnitelmat useammista töistä
- kuvan piirtäminen, värien ja materiaalin valinta

S3 Kokeilu

Kokeillaan uusia materiaaleja ja tekniikoita (esim.):

- muovin muokkaus (lämmittämällä)
- kankaanpainantaa 3-6 luokkien aikana
- solmeilua, huovutusta 3-6 luokkien aikana

S4 Tekeminen

Käytetään kovia ja pehmeitä materiaaleja (puu, metalli, muovi, kuidut, langat, kankaat, nahka, paperi, luonnon- ja kierrätysmateriaalit) sekä aiemmin opittujen tekniikoiden lisäksi ainakin vuosiluokalle kuuluvia tekniikoita:

- ompelukoneen käyttö ja ompelutyö, huolittelu, sauma
- lankatyöt: perussilmukat neuloen, tasoneule
- kuviointi
- napitus 3-4 luokkien aikana
- silitys, turvallisuus 3-4 luokkien aikana
- vaativa naulaus (esim. fortuna)
- elektroniikkatyö (led)
- perinnetyö (pajupilli, tuohityöt)
- peli (esim. lautapeli)

S5 Soveltaminen

- sovelletaan työskentelyn aikana ylläopittuja taitoja
- sovelletaan kokeiluvaiheessa opittuja tekniikoita, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä testattuja materiaaleja

S6 Dokumentointi ja arviointi

arvioidaan työskentelyn edetessä ja työn valmistuttua
- otetaan kuva valmiista työstä

Vuosiluokka 5

S1 Ideointi

- työn ideointi oman tarpeen mukaan
- lähtökohtana moniaistiset kokemukset ja elämykset sekä esineiden, rakennetun ja luonnonympäristön havainnointi ja analysointi

S2 Suunnittelu

- väri- ja muotosuunnitelma
- idean piirtäminen
- värien ja materiaalin valinta mahdollisuuksien mukaan

S3 Kokeilu

Kokeillaan ohjatusti kovia ja pehmeitä materiaaleja (puu, metalli, muovi, kuidut, langat, kankaat, kierrätysmateriaali) edellä opittujen tekniikoiden lisäksi ainakin vuosiluokalle kuuluvia tekniikoita:

- solmeilu, huovutus 3-6 luokkien aikana
- kankaanpainantaa 3-6 luokkien aikana
- pintakäsittely: hiominen, viilaaminen, höylääminen, maalaaminen, petsaaminen, lakkaaminen, öljyminen, muovaaminen
- liitokset(lapaliitos, tappiliitos, kynteliitos, sormiliitos)
- robotiikkaan tutustuminen
- kierrätys, korjaaminen ja uusiokäyttö

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia seuraavia.

- koneompelu; kaavan käyttö, saumanvarat
- lankatyöt; oikea ja nurja silmukka, mahdollisuuksien mukaan suljettu neule ja kaventaminen, perussilmukat virkaten
- kirjontaa 5–6 luokkien aikana
- kudontaa 5–6 luokkien aikana mahdollisuuksien mukaan
- kalastusvälineet /harrastukset (vaaput ja lusikat)
- oma suunnitelma (esim. kello)
- elektroniikkatyö (esim. tölkkiformula, sähkömoottori)

S5 Soveltaminen

- ylläopittujen taitojen soveltaminen työskennellessä ja vertaisneuvonnassa
- opetuksen peruskäsitteistöä syvennetään

S6 Dokumentointi ja arviointi

- tietotekniikka apuna (pc, ipad)
- tarkastellaan suunnitelman ja pohdittujen työvaiheiden toteutumista osana itsearviointia

Vuosiluokka 6

S1 Ideointi

- vähintään yksi oma suunnitelma
- netin käyttö ideoiden etsimisessä
- yhdistetään tuotoksessa värien, pintojen, muotojen lisäksi kuvioita ja tyylejä

S2 Suunnittelu

- tekninen piirtäminen
- netin käyttö suunnittelussa
- värin ja materiaalin valinta mahdollisuuksien mukaan

S3 Kokeilu

Kokeillaan ohjatusti kovia ja pehmeitä materiaaleja (puu, metalli, muovi, kuidut, langat, kankaat, kierrätysmateriaali) sekä aiemmin opittujen tekniikoiden lisäksi vuosiluokalle kuuluvia tekniikoita:

- ohjelmointi ja robotiikka S3 (lego ympäristöt?)
- erikoistekniikat mahdollisuuksien mukaan
- tietokonepohjainen 3D tuotesuunnitteluohjelma (cad)
- solmeilu, huovutus 3–6 luokkien aikana
- kankaanpainantaa 3–6 luokkien aikana

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia.

- koneompelu; kaavan käyttö
- lankatyöt; kirjallisen ohjeen seuraaminen, suljettu neule, virkkaaminen
- neuleen hoito-ohjemerkinnät
- neuletyön viimeistely
- kirjontaa 5-6 luokkien aikana
- kudontaa 5-6 luokkien aikana mahdollisuuksien mukaan
- metallityöt
- soitin rakentaminen (esim. peukalopiano, tölkkikitara, kannel)
- elektroniikkatyö (kotelointi +piirilevy)

S5 Soveltaminen

- kierrätys
- polkupyörän huolto (korjaus)
- ylläopittujen taitojen käyttöä esim. vertaisneuvonnassa

S6 Dokumentointi ja arviointi

- työsuunnitelman teko työn edetessä, esim. neuletyössä

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä

tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknikka tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät paikalliset erityispiirteet

Opetuksessa käytetään tekstiilityön ja teknisen työn työtapoja ja opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita. Tekstiilityön ja teknisen työn opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhteiset tunnit, joiden puitteissa oppilaiden kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon.

Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön työtapoja, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön kuitenkin unohtamatta kokonaista käsityöprosessia.

Oppilaan rooli on aiempaa aktiivisempi käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja arvioinnissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta tutkia, keksiä ja kokeilla. Oppimistehtävän pohjana ovat ilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan liittyvät tehtävänannot, joita ratkotaan käsityön keinoin.

Jokainen oppimistehtävä noudattaa kokonaista käsityöprosessia. Prosessin vaiheet ovat ideointi-kokeilu-suunnittelu-tekeminen-dokumentointi-arviointi.

Vuosiluokittain luetellut tekniikat luovat pohjaa kokonaisen käsityöprosessin hallinnalle ja mahdollistavat sen toteutumisen, mutta eivät ole tuotoksen suunnittelun lähtökohtia.

Vuosiluokittain työskennellään yksin, pareittain tai ryhmissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdä sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien

valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityöoppiaineen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityöoppiaineen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja. Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden esittely

Tässä osiossa kuvataan liikunnan tavoitteisiin liittyviä keskeisiä sisältöalueita: fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä.

Toimintakyky

Liikuntatunneilla opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä, opitaan kehittämään erityisesti fyysisen toimintakyvyn eri osa-alueita sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan hyvinvointiin. Toimintakykyä opetellaan myös arvioimaan ja mittaamaan.

Toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista perustoiminnoista ja asioinneista. Mitä parempi toimintakyky on, sitä vaativammista tehtävistä oppilas selviää ilman toisen apua.

Fyysinen toimintakyky

Fyysinen toimintakyky tarkoittaa elimistön toiminnallista kykyä selviytyä fyysistä ponnistelua vaativista tehtävistä. Nykypäivän koululaisten arkielämän perustoimintoja ja tehtäviä ovat muun muassa:

- koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin (perusopetusikäisillä kävelyä tai pyöräilyä vähintään 5 km)
- koulu- ja harrastusvälineiden nostaminen ja kantaminen omin lihasvoimin
- istuvan elämäntavan vaikutusten ennaltaehkäiseminen säilyttämällä kehon luonnollinen liikelaajuus erityisesti ylävartalossa ja lonkan koukistajissa
- liikenteessä liikkuminen, jossa tarvitaan taitoa havainnoida ympäristöä ja reagoida siihen tarkoituksenmukaisesti
- erilaisilla alustoilla liikkuminen, mm. tasapainon ylläpitäminen liukkaalla alustalla, rappusissa ja epätasaisessa maastossa

- vedessä liikkuminen.

Fyysinen toimintakyky kertoo kyvystä suoriutua erilaisista kestävyystä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta vaativista tehtävistä, mutta myös havaintomotorisista taidoista ja motorisista perustaidoista. Toimintakyky paranee fyysisen aktiivisuuden avulla. Koska motoriset taidot ja fyysiset ominaisuudet ovat merkittävästi yhteydessä oppilaiden kasvuun ja kehitykseen, liikuntatuntien tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen tulee olla hieman erilaisia eri luokkatasoilla.

Havaintomotoriset taidot ja kehon hahmottaminen

Riittävät *havaintomotoriset taidot* ovat motoristen taitojen oppimisen perustana. Oppilas ei siis voi oppia liikkumaan ilman riittäviä havaintomotorisia taitoja. Vastaavasti mitä paremmat hänen havaintomotoriset taitonsa ovat, sitä helpommin hän oppii uusia liikuntataitoja, mutta myös niin sanottuja akateemisia taitoja eli lukemista, kirjoittamista ja laskemista. Hyvät havaintomotoriset taidot auttavat oppilaita selviämään myös liikenteessä.

Kehon hahmottaminen edellyttää kehon ääriverojen sekä kehon eri osien ja sen eri puolten (etupuoli- vatsa, takapuoli - selkä, oikea/vasen kylki) tunnistamista, nimeämistä ja tahdonalaista liikuttamista. Kehonhahmotusta ja kehon tuntemusta kehitetään aikaa (hitaasti tai nopeasti), tilaa (kuten lähellä, kaukana, edessä, takana, sivulla, alhaalla, ylhäällä, vieressä ja välissä) ja voimaa säätelemällä. Riittävä kehonhahmotus on välttämätön edellytys muiden oppimisvalmiuksien kehittymiselle.

Monipuoliset kehonhahmotusta harjaannuttavat tehtävät ovat tärkeitä alakoulussa, mutta niitä ei pidä unohtaa myöskään yläkoulussa, jonka aikana oppilaan keho muuttuu merkittävästi. Hyvä kehonhahmotus ja myönteiset kokemuksen kehosta luovat pohjaa myönteiselle kehon kuvalle ja tukevat sitä kautta oppilaan psyykkistä hyvinvointia. Myönteiset kokemukset omasta kehosta auttavat oppilaita myös kestämaan ulkonäköön kohdistettuja paineita.

Motoriset perustaidot

Kun havaintomotoriset taidot ovat kehittyneet riittävän pitkälle, motoriset perustaidot alkavat kehittyä. Motorisiksi perustaidoiksi kutsutaan sellaisia taitoja, joiden avulla oppilas selviää arkipäivän liikkumista vaativista tarpeista. Tällaisia arjen taitoja ovat esimerkiksi tasapainon ylläpitäminen, liikkuminen paikasta toiseen ja välineiden käsitteleminen. Motoriset perustaidot jaetaan niiden käyttötarkoituksen perusteella kolmeen luokkaan: tasapainotaitoihin, liikkumistaitoihin sekä välineenkäsittelytaitoihin.

Tasapainotaidot

Taitoja, joilla kehon painopiste mukautetaan paikallaan olevaan (staattinen tasapaino) tai liikkuvaan (dynaaminen tasapaino) tukeen nähdessä, että keho pysyy tasapainossa.

Liikkumistaidot

Taitoja, joiden avulla siirrytään paikasta toiseen.

Välineenkäsittelytaidot

Taitoja, joiden avulla pystytään käsittelemään esineitä, välineitä ja telineitä.

Fyysiset ominaisuudet

Kestävyys: Tarvitaan lihastyöstä johtuvan väsymyksen vastustamiseksi. Kestävyys perustuu hengitys- ja verenkiertoelimistön toimintakykyyn ja se harjaantuu parhaiten silloin, kun liikutaan tai työskennellään pitkiä aikoja sen verran ripeästi, että syke nousee ja hengitys kiihtyy.

Voima: Tarvitaan lihaksiin, jotta voi vastustaa ulkoisia voimia. Ilman voimaa kukaan ei pysty liikkumaan, ei edes pysyisi pystyssä. Kasvavan lapsen ja nuoren paino nousee ja siksi oman kehon liikuttaminen ja kannatteleminen lisäävät kehon kuormittumista tasaisesti ja luonnollisesti. Voiman alalajeja ovat kestävoima, nopeusvoima ja maksimaalinen voima.

Nopeus: Tarvitaan nopeiden liikkeiden tekemiseen ja liikkumiseen nopeasti. Nopeus voidaan jakaa reaktionopeuteen, räjähtävään nopeuteen ja liikkumisnopeuteen.

Liikkuvuus: Eli notkeus muodostuu summana yksilöllisistä anatomisista ominaisuuksista, mutta myös aikaisemmista liikuntatottumuksista. Liikkuvuus määräytyy nivelten liikelaajuuksista, nivelsiteiden kireydestä sekä niveltä ympäröivien lihasten kireydestä.

Sosiaalinen toimintakyky

Sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen ja edistäminen liikunnassa edellyttää oppilaan sosiaalisen pätevyyden tukemista. Sosiaalisesti päteväksi kehittyminen tarkoittaa sitä, että tuetaan oppilaan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta on oleellista, että oppilaan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Liikuntatunneilla oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan omana itsenään, sellaisena kuin hän on. Oppilaan minäkuva vahvistuu sillä, että hänen annetaan tehdä valintoja ja päätöksiä häntä itseään koskeviin asioihin sekä omatoimisuuteen kannustamisella.

Sosiaalista toimintakykyä edesauttaa se, että oppilaille opetetaan tunnetaitoja. Niillä tarkoitetaan omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden avointa ja

selkeää ilmaisemista sekä erityisesti tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelemistä. Ihmissuhdetaidot tarkoittavat toisten tarpeiden ja tunteiden ymmärtämistä, yhteistyötä, neuvottelutaitoja, tunteiden ilmaisua sekä ystävyys-suhteiden luomista ja ylläpitämistä. Sosiaalinen pätevyys muodostuu sellaisista toiminnallisista ja tiedollisista taidoista, joita muut oppilaat arvostavat. Näitä ovat mm. auttaminen, yhteistyö, toisen näkökulman huomioonottaminen sekä neuvottelu- ja päätöksentekotaidot.

Psyykkinen toimintakyky

Psyykkisen hyvinvoinnin perustana on myönteinen minäkuva. Minäkuvalla tarkoitetaan ihmisen käsitystä itsestä. Minäkuva voidaan jakaa edelleen fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen minäkuvaan. Minäkuva muodostuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, sillä muilta saatu palaute vaikuttaa voimakkaasti oppilaan käsitykseen siitä, miten ja minkälaisena hän käsittää itsensä. Koska liikuntatunneilla yksilön kaikki toiminta on avointa ja kaikille näkyvää, oppilas on erityisen herkkä kaikelle omaa itseään, erityisesti kehoaan koskevalle palautteelle. Fyysistä pätevyyden tunnetta kehittää tyytyväisyyden tunne siitä, että oppilas on oppinut uutta, kehittynyt omissa taidoissaan, saavuttanut tavoitteensa ja tehnyt parhaansa. Tätä opettaja voi tukea luomalla oppitunneille ilmapiirin, jossa jokaisella on mahdollisuus tehdä omia edellytyksiään vastaavia tehtäviä, kokea onnistumisia ja iloita omasta edistymisestään. Ilmapiiri on oleellinen oppilaiden viihtymisen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta.

Käsitys itsestä liikkujana muodostuu liikuntatilanteissa saaduista kokemuksista, viihtymisestä liikuntatilanteissa ja palautteesta itsestä liikkujana. Myönteinen ja realistinen käsitys itsestä on tärkeää liikunnallisen elämäntavan omaksumisessa. Oppilasta voidaan auttaa myös arvioimaan itse itseään, omaa toimintakykyä ja omia motorisia taitoja. Häntä voidaan myös auttaa tunnistamaan sekä itselle mieluisia tapoja liikkua että pitämään huolta omasta hyvinvoinnista. Nämä lisäävät oppilaan voimavaroja selvitä uusista haasteista.

Elämänhallintaan liittyy näkökulma mielekkyyden kokemuksista. Oppilas kokee itsensä tärkeäksi ja merkitykselliseksi, jos hän saa kantaa vastuuta, tehdä valintoja ja päättää itseään koskevia asioita. Mielekkyyden kokemukset lisäävät motivaatiota, mikä vaikuttaa edelleen haluun yrittää ja ponnistella toivottuun lopputulokseen pääsemiseksi. Merkityksellisyyden kokemukset parantavat oppilaan mielialaa. Mieliala vaikuttaa koulussa viihtymiseen.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

3. lk

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytettävät sisällöt ja menetelmät
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	L1, L3	koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen,
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset, liikenteessä liikkuminen, aistitoimintojen kehittäminen, oppilaan omat valinnat ja päätökset
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	L3	voimistelu telineillä, kamppailut, hiihto, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	L3	työntö, veto, vieritys, pyöritys, heitto, kiinniotto, potku, lyönti, pomputus, kuljetus.

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	L3	nopeus: juoksupyrähdykset, hyppy, heitot, loikat, kisailut; liikkuvuus: voimistelu ja venyttely; kestävyys: pallopelit, uinti, maastoliikunta; voima: kuntopiirit, hyppy, heitot, kamppailut, mäennousut – ja laskut; tuetaan testeillä oppilaan omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä arviointia (esim. Move)
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä sekä pelastautumaan ja pelastamaan vedestä.	S1	L3	Tottuminen veteen, vedessä liikkuminen, sukellusharjoitukset, vesileikit,
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	L3, L6, L7	Huomioidaan ryhmän jäsenet, välineistä ja omista varusteista huolehtiminen,

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7	rehellisyys, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, myönteinen palaute opettajalta
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	L2, L6, L7	Fair Play, työskentelemään kaikkien kanssa, ystävällisyys, auttavaisuus, välineistä huolehtiminen, sääntöjen

			noudattaminen, toisten kannustaminen,
--	--	--	---------------------------------------

Psyykkinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	L1, L2,L3	pettymysten sietäminen, omista varusteista huolehtiminen, omat valinnat ja päätökset,
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1,L2	omat valinnat ja päätökset, osallistuminen mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnitteluun, opettajan ja oppilaskavereiden positiivinen palaute, omia edellytyksiä vastaavat tehtävät, turvallisuuden tunne oikeudenmukaisesta kohtelusta

4. lk

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytettävät sisällöt ja menetelmät
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	L1, L3	koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen,

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset, liikenteessä liikkuminen, aistitoimintojen kehittäminen, oppilaan omat valinnat ja päätökset
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	L3	voimistelu telineillä, kamppailut, hiihto, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	L3	työntö, veto, vieritys, pyöritys, heitto, kiinniotto, potku, lyönti, pomputus, kuljetus.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	L3	nopeus: juoksupyrähdykset, hyppyt, heitot, loikat, kisailut; liikkuvuus: voimistelu ja venyttely; kestävyys: pallopelit, uinti, maastoliikunta ; voima: kuntopiirit, hyppyt, heitot, kamppailut, mäennousut – ja laskut; tuetaan testeillä oppilaan omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä arviointia (esim. Move)

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä sekä pelastautumaan ja pelastamaan vedestä.	S1	L3	Tottuminen veteen, vedessä liikkuminen, sukellusharjoitukset, vesileikit,
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	L3, L6, L7	Huomioidaan ryhmän jäsenet, välineistä ja omista varusteista huolehtiminen,

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7	rehellisyys, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, myönteinen palaute opettajalta
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	L2, L6, L7	Fair Play, työskentelemään kaikkien kanssa, ystävällisyys, auttavaisuus, välineistä huolehtiminen, sääntöjen noudattaminen, toisten kannustaminen,

Psyykinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	L1, L2, L3	pettymysten sietäminen, omista varusteista huolehtiminen, omat valinnat ja päätökset,

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1,L2	omat valinnat ja päätökset, osallistuminen mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnitteluun, opettajan ja oppilaskavereiden positiivinen palaute, omia edellytyksiä vastaavat tehtävät, turvallisuuden tunne oikeudenmukaisesta kohtelusta
---	----	-------	---

5. lk

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytettävät sisällöt ja menetelmät
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	L1, L3	koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen,
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset, liikenteessä liikkuminen, aistitoimintojen kehittäminen, oppilaan omat valinnat ja päätökset
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri	S1	L3	voimistelu telineillä, kamppailut, hiihto, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta

vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.			
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	L3	työntö, veto, vieritys, pyöritys, heitto, kiinniotto, potku, lyönti, pomputus, kuljetus.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	L3	nopeus: juoksupyrähdykset, hyppy, heitot, loikat, kisailut; liikkuvuus: voimistelu ja venyttely; kestävyys: pallopelit, uinti, maastoliikunta; voima: kuntopiirit, hyppy, heitot, kamppailut, mäennousut – ja laskut; tuetaan testeillä oppilaan omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä arviointia (esim. Move)
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä sekä pelastautumaan ja pelastamaan vedestä.	S1	L3	Tottuminen veteen, vedessä liikkuminen, sukellus- ja pelastusharjoitukset, vesileikit,
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	L3, L6, L7	Huomioidaan ryhmän jäsenet, välineistä ja omista varusteista huolehtiminen,

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
----------------------	---------------------------------------	-------------------------	--

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7	rehellisyys, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, myönteinen palaute opettajalta
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	L2, L6, L7	Fair Play, työskentelemään kaikkien kanssa, ystävällisyys, auttavaisuus, välineistä huolehtiminen, sääntöjen noudattaminen, toisten kannustaminen,

Psyykkinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	L1, L2, L3	pettymysten sietäminen, omista varusteista huolehtiminen, omat valinnat ja päätökset,
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1, L2	omat valinnat ja päätökset, osallistuminen mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnitteluun, opettajan ja oppilaskavereiden positiivinen palaute, omia edellytyksiä vastaavat tehtävät, turvallisuuden tunne oikeudenmukaisesta kohtelusta

6. lk

Fyysinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytettävät sisällöt ja menetelmät

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	L1, L3	koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen,
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4	oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset, liikenteessä liikkuminen, aistitoimintojen kehittäminen, oppilaan omat valinnat ja päätökset
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	L3	voimistelu telineillä, kamppailut, hiihto, luistelu, pallopelit, musiikki- ja tanssiliikunta
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	L3	työntö, veto, vieritys, pyöritys, heitto, kiinniotto, potku, lyönti, pomputus, kuljetus.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan:	S1	L3	nopeus: juoksupyrähdykset, hypyt, heitot, loikat, kisailut; liikkuvuus: voimistelu ja venyttely; kestävyys: pallopelit, uinti, maastoliikunta; voima:

nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.			kuntopiirit, hyppy, heitot, kamppailut, mäennousut – ja laskut; tuetaan testeillä oppilaan omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä arviointia (esim. Move)
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä sekä pelastautumaan ja pelastamaan vedestä.	S1	L3	Tottuminen veteen, vedessä liikkuminen, sukellus- ja pelastusharjoitukset, vesileikit,
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	L3, L6, L7	Huomioidaan ryhmän jäsenet, välineistä ja omista varusteista huolehtiminen,

Sosiaalinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	L2, L3, L6, L7	rehellisyys, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, myönteinen palaute opettajalta
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	S2	L2, L6, L7	Fair Play, työskentelemään kaikkien kanssa, ystävällisyys, auttavaisuus, välineistä huolehtiminen, sääntöjen noudattaminen, toisten kannustaminen,

Psyykkinen toimintakyky

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteeseen pääsemiseksi käytetyt menetelmät
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	L1, L2, L3	pettymysten sietäminen, omista varusteista huolehtiminen, omat valinnat ja päätökset,
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3	L1, L2	omat valinnat ja päätökset, osallistuminen mahdollisuuksien mukaan toiminnan suunnitteluun, opettajan ja oppilaskavereiden positiivinen palaute, omia edellytyksiä vastaavat tehtävät, turvallisuuden tunne oikeudenmukaisesta kohtelusta

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3–6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttämistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3–

6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3–6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

[Oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi](#)

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaan, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilas oppii tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

[Ohjaussuunnitelma 8/25](#)